

Artikel 70-overleg met vertegenwoordigers van schoolbesturen en GO! over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs (21.09.2017)

Aanwezig: Chris Smits (KOV), Dominique De Smet (KOV), Cindy Lammens (KOV), Katrien Bressers (KOV), Paul Buyck (OKO), Marc Smets (GO!), Els Supply (GO!), Johan Vandenbranden (OVSG), Hildegard Schmidt (OVSG), Bruno Sagaert (OVSG), Griet Mathieu (POV), Luc Coppieters (POV), Philip Demuyne (kabinet), Katleen Pot (AHOVOKS), Chris Dockx (DOV), Chama Rhellam (DOV), Katrien Deman (AgODi), Caroline Vanbrabant (AgODi)

1. Inleiding

P. Demuyne situeert het dossier.

De Vlaamse Regering keurde op 14 juli 2017 het *voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs* principiële goed. Het ontwerp van decreet ligt momenteel voor advies voor bij de strategische adviesorganen.

Aan de leden van dit overleg werd de tekst van het ontwerp van besluit, dat uitvoering heeft aan sommige bepalingen van het voorontwerp van decreet, alsook de bijhorende bijlagen bezorgd. Een artikelsgewijze toelichting wordt niet gevraagd.

Voorafgaand aan de algemene opmerkingen/bedenkingen vraagt C. Smits of ook de bijlagen exhaustief worden besproken in het kader van het artikel 70-overleg.

P. Demuyne stelt volgende aanpak voor:

- de tekst van het ontwerp van besluit vormt het voorwerp van het overleg;
- opmerkingen over de bijlagen kunnen reeds bezorgd worden;
- er volgt een artikel 70-overleg bis specifiek met betrekking tot de bijlagen. Dit overleg zal over twee weken plaatsvinden zodat iedereen de tijd heeft om de bijlagen intern en met de achterban af te toetsen.

De deelnemers aan het overleg stemmen in met deze aanpak.

2. Algemene opmerkingen

KOV

- De eerste graad is oriënterend en observerend. Meer flexibiliteit en souplesse verwacht op het vlak van toelatings- en overgangsvoorwaarden. De overgangen die vandaag van rechtswege mogelijk zijn tot 15 januari worden vervangen door een beslissing van de toelatingsklassenraad. De rol van de toelatingsklassenraad wordt uitgebreid. Geen goede zaak.
- Getuigschrift basisonderwijs en onmogelijkheid om met het getuigschrift toegelaten te worden tot 1B. Vraag om mogelijkheid open te houden.

- Aan het oriënteringsattest A na het eerste leerjaar van de eerste graad kunnen beperkingen worden gekoppeld. Dit is contradictorisch en onduidelijk. Ofwel gaat het om een oriënteringsattest A en kan de leerling doorstromen naar eender welke basisoptie van keuze. Ofwel is het een oriënteringsattest B met clausulering. Deze bepaling geeft aan het oriënteringsattest een andere waarde. Inhoudelijk heeft men hier ook bezwaar tegen. Binnen de eerste graad moeten maximale mogelijkheden open blijven voor leerlingen en mag er geen hiërarchie tussen de basisopties zijn.
- De bijzondere toelatingsvoorwaarden worden aanzienlijk verruimd terwijl die vandaag beperkt zijn tot ballet en podiumkunsten. Men mist de motivering voor deze verruiming.
- Bij uitstel van beslissing zorgt de school voor ondersteuning van de leerling. Dit is vrij affirmatief geformuleerd. Dit is dus eigenlijk een verplichting. Vraag om de formulering af te stemmen op de formulering in de conceptnota ("de school onderzoekt...").
- Veel vragen bij de bepaling dat remediëring zowel een recht als een plicht is voor een leerling, ongeacht de school van inschrijving. Wat zijn de juridische consequenties van deze passage? Dit betekent dat school A remediëring kan opleggen aan school B indien de leerling van school verandert.

GO!

- Algemeen standpunt met betrekking tot de modernisering van het secundair onderwijs is ruim bekend, wordt hier niet herhaald maar aantal aspecten van dat standpunt hebben natuurlijk ook betrekking op elementen van het ontwerp van besluit.
- Meest fundamentele opmerking is de ingangsdatum. 1 september 2018 kan absoluut niet, zelfs 1 september 2019 zal een huzarenstuk zijn.
- Opmerkingen thematisch geclusterd:
  - *Studieaanbod*
    - Hoe moet in de lijst van basisopties de formulering "Latijn(-Grieks)" gelezen worden?
    - Periodieke screening van het studieaanbod:
      - Voor studierichtingen met dubbele of arbeidsmarktgerichte finaliteit is het misschien zinvoller om de screening te laten sporen met de actualisering van de beroepskwalificaties.
      - Voor studierichtingen met dubbele of doorstroomfinaliteit ook de vraag of slaagcijfers in het hoger onderwijs een voldoende kwalitatief gegeven zijn als het gaat om het evalueren van studieaanbod van het secundair onderwijs.
      - Hoe zal tewerkstelling geoperationaliseerd worden? Moet de leerling binnen de sector tewerkgesteld zijn? Of telt een tewerkstelling in een andere sector ook mee? Wat wordt bedoeld met stand van zaken BK's?
      - SERV is vertegenwoordigd in VLOR en Syntra Vlaanderen in SERV. Beide toevoegingen zijn dus overbodig.
  - *Toelatingsvoorwaarden*
    - Tijdens een lopend schooljaar kan een leerling wel schakelen van 1A naar 1B maar niet omgekeerd. Dit is problematisch. Vraag om dit aan te passen.
    - Wat is de meerwaarde van de opstroomoptie in 2B?
    - De bijzondere toelatingsvoorwaarden voor KSO worden uitgebreid. Vraag naar motivering + vraag waarom term 'studiegebied' nog gebruikt wordt.
Antwoord C. Dockx: terminologie 'studiegebied' is gelinkt aan progressieve uitrol modernisering SO (overgangsfase)
  - *Attestering*
    - Een A-attest in 1A en 1B houdt ook een getuigschrift basisonderwijs in, maar dat klopt niet in het licht van toelatingsvoorwaarden voor 1A.
    - A-attest met voorwaarden is een gemaskeerd B-attest. Dit is fundamenteel in tegenspraak met rol van eerste graad.

- Suggestie: het invoeren van graadevaluatie in de eerste graad komt meer overeen met doelstelling eerste graad.
- Term 'onderwijsvorm' wordt behouden dus klassenraden kunnen nog clausuleren voor onderwijsvormen wat haaks staat op de nieuwe structuur. Bij het oriënteringsattest B op het einde van de eerste graad is er dan wel sprake van 'finaliteit'.

Antwoord C. Dockx: formulering omwille van progressieve uitrol modernisering. Men had er ook voor kunnen opteren om met bis-artikels te werken.

Tussenkomst KOV: de progressieve uitrol wordt al ondervangen door de slotbepalingen. In het artikel moet dit niet meer opgenomen worden. Dit dient juridisch-technisch uitgeklaard te worden.

Tussenkomst GO!: bis-artikels kunnen wel relevant zijn in het licht van transparantie en leesbaarheid.

- **Programmatie**
  - Artikel 33 heft het huidige besluit met betrekking tot de programmaties op. Krijgt de nieuwe programmatieregeling – zoals opgenomen in het voorontwerp van decreet – geen vertaalslag naar een besluit van de Vlaamse Regering?
- **Concordantie**
  - Het is niet mogelijk om op basis van wat nu voorligt nu al uitspraken hierover te doen.

OVSG

- Begrip dat alles snel moet gaan, maar betreurt dat de onderwijspartners niet betrokken werden bij voorbereidend werk. Zij zijn immers verantwoordelijk voor de inhoud van de opleidingen.
- De studierichtingen met arbeidsmarktfinaliteit hebben een één-op-één-relatie met beroepskwalificaties. Onderwijspartners moeten ruimte krijgen om referentiekaders te kiezen voor de opleidingen. (ruimer dan één-op-één)
- Opstroommogelijkheden van B-stroom naar A-stroom: zelfde opmerkingen als KOV en GO!
- Belangrijk om op korte termijn zicht te hebben op eindtermen/programmatie- en rationalisatienormen.
- Vraag bij stopzetting experiment modularisering: hoe zal de concrete afwikkeling gebeuren en welke zijn de gevolgen voor personeel en leerplannen?
- Studierichtingen: sommige worden toegekend aan meerdere domeinen en meerdere finaliteiten. Personeelsimplicaties?

POV

- Tevreden dat er eindelijk een poging tot concordantietabel is zodat de gevolgen kunnen worden ingeschat.
- Vragen bij gevolgen van 'niche' (in het licht van domein-/campusschool).
- Enkele onduidelijke zinnen door lengte van de zinnen en het gebruik van komma's.
- Onlogica in het ingaan van bepalingen en het opheffen van bepalingen (niet altijd duidelijk).
- BVR 21 december 2007 wordt opgeheven vanaf 1 september 2019 (integrale veiligheidsberoepen, toerisme en onthaal, duurzaam bouwen) samen met de voorwaarden die aan deze opleidingen zijn gekoppeld. De opheffing gebeurt met onmiddellijke ingang en niet progressief.
- Met voorliggende regeling kan een leerling met het getuigschrift basisonderwijs toch naar 1B door zich in te schrijven in 1A en na 1 dag gebruik te maken van de voorziene overgangsvoorwaarden. Alle overgangen moeten zo flexibel mogelijk kunnen gebeuren.
- De directies van land- en tuinbouwscholen vragen naar de argumentatie om geen basisoptie land- en tuinbouw op te nemen maar dit als pakket binnen de basisoptie STEM te integreren.
- Onduidelijke lezing van het besluit in het licht van het voorontwerp van decreet. In het decreet is opgenomen dat pakketten geen structuuronderdelen zijn en bijgevolg niet gevat worden door de

programmatieregels. Hoe wordt het begrip 'niche' dan geoperationaliseerd in het geval van pakketten.

- Niche-se-n-se staat nog nergens in BVR. Zou voorzien moeten worden.
- Bijzondere toelatingsvoorwaarden KSO = zelfde opmerkingen als GO! en KOV
- Niches: het zou rationalisatie moeten zijn maar er komen nieuwe scholen bij.

OKO

- De rol van de toelatingsklassenraad is toegenomen.
- Remediëring recht en plicht: welke zijn de consequenties voor scholen?
- Screening van het studieaanbod: zelfde opmerkingen als GO!
- Inconsequentie van definitie van 'niche' en de concrete invulling ervan.
- Niche schrappen voor Rudolf Steinerpedagogie
- Wat wordt verstaan onder 'de bevoegde diensten'. Niet nader benoemd. Wat wordt bedoeld met begrip 'actualiteitswaarde'? Hoe zullen de bevoegde diensten dit invullen? Zeker gelet op het feit dat macrodoelmatigheid moet worden getoetst.
- Concordantie: indruk dat het een vrij definitieve tabel is. We hopen dat het mogelijk is om op basis van inhoudelijke verwantschappen die nu nog niet uitgeklaard zijn, er bijkomende concordanties mogelijk zijn. Vraag om in te schrijven dat dit mogelijk wordt later.
- Het moet mogelijk zijn dat op initiatief van derden (bv. ouders, nieuwe pedagogische projecten, evoluties binnen de arbeidsmarkt) er nieuwe studierichtingen worden ontwikkeld.

P. Demuyne vat grote lijnen samen:

- Opmerkingen over toelatings- en overgangsvoorwaarden;
- Vraag naar haalbaarheid implementatiedatum;
- Screening en criteria van screening;
- Rol en meerwaarde van opstroomoptie;
- Attestering;
- A-attest +remediëring haaks op oriënterende functie van eerste graad? Verkapt B-attest?
- Begrip niche en verdere operationalisering.

3. Artikelsgewijze bespreking

Artikel 1

- Vraag naar basisoptie 'land- en tuinbouw'. (POV)
- Betekenis 'niche'-pakket in samenhang met programmatie + hoe zal overheid monitoren dat er geen niche-pakketten worden ingericht. (POV)

Artikel 2

- Vraag naar debat op korte termijn over flexibel opleidingsaanbod voor leerlingen BuSO. (KOV)
- We vinden niet alle studierichtingen terug in de concordanties. (OVSG)
- Door progressieve uitrol is de tweede graad niet meteen gevat door de vrije programmatie zodat een school zich kan voorbereiden. Vraag naar overgangsmaatregelen en het aanpassen van de huidige lijsten van niet-programmeerbare of vrij programmeerbare structuuronderdelen.
⇒ *KOV stelt zich de vraag of het opportuun is om nu de programmatieregels open te zetten in afwachting van de modernisering secundair onderwijs.*

Artikel 3

- Vragen bij de rol van Syntra Vlaanderen en SERV. SERV maakt deel uit van de VLOR. De SERV krijgt dus twee keer de mogelijkheid om een advies te formuleren. Ook bedenkingen bij rol Syntra Vlaanderen. (KOV)
- Wat betekent 'actualiteitswaarde'? (OVSG)
- Vijf jaar voor periodieke screening moet kunnen worden ingekort om inhoudelijke aanpassingen te doen. (OVSG) (POV): uitvoering van decreet (daar staat om de 5 jaar). In decreet staat ook dat om het even wie voorstellen van nieuwe opleidingen kan indienen.
- Begrip "alleszins" lijkt er op te wijzen dat er ook nog met andere criteria rekening gehouden zal worden. Welke criteria? Welke bevoegde dienst? Welk structuuronderdeel? Voor de bevoegde dienst is voorliggende regeling mager uitgewerkt terwijl voor de scholen de kwaliteitseisen zeer uitgebreid zijn. (OKO)

Artikel 4

- Welke opleidingen zullen voorzien worden voor types 4, 6 en 7 vanaf 1 september 2020? (KOV)
Antwoord C. Dockx: aan de opleidingsvormen en de types van het buitengewoon secundair onderwijs wordt niet geraakt. Het studieaanbod zal bestaan uit de studierichtingen die voorzien zijn in de matrix.
- Opheffen van bvr 21 december 2007 moet worden bekeken. (POV)

Artikel 5

- Wat is de betekenis van de bepaling dat alle levende talen ook algemene vakken zijn. (POV)
Antwoord C. Dockx: deze bepaling wordt overgeplaatst vanuit de codex naar het vakkenbesluit. Inhoudelijk wijzigt er niets.

Artikel 8

- Er lijken drie pistes te zijn. Leerlingen met een getuigschrift basisonderwijs, leerlingen met een getuigschrift bereikte doelen en leerlingen zonder getuigschrift. Klopt dit? (KOV)
Antwoord C. Dockx: Ja. Er kunnen ook leerlingen zonder getuigschrift zijn met name leerlingen uit buitengewoon onderwijs, leerlingen uit buitenland, ...
- Vraag om leerlingen met getuigschrift basisonderwijs ook als regelmatige leerlingen toe te kunnen laten tot 1B mits akkoord ouders en CLB. (KOV)

Artikel 11

- Vraag om voor 1ste leerjaar 2de graad arbeidsmarktgerichte studierichtingen aan de instroom op leeftijd een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad te koppelen (zoals in de huidige regelgeving). (KOV)

Artikels 7 tem 12

- Vraag naar uitbreiding toelatings- en overgangsvoorwaarden (zie algemene opmerkingen) (POV)

Artikel 14

- Bijzondere toelatingsvoorwaarden verruiming te breed. Vraag om beperkingen te voorzien conform de huidige regeling. (KOV) (OVSG) (POV)
Antwoord C. Dockx: de bijzondere toelatingsvoorwaarden zijn inderdaad verruimd maar een school KAN die voorwaarden opleggen. Het komt de school toe om dat te bepalen.
Reactie KOV: de regeling is te ruim. Dit kan leiden tot ongewenste situaties.

Artikel 19

- Suggestie: formulering overnemen uit conceptnota's => 'de school onderzoekt hoe ze hierbij kan ondersteunen'. (KOV)
- Risico op toenemende juridisering, vraag naar herformulering. (OVSG)

Artikel 21

- A-attest met clausulering is een B-attest. (KOV)
- Er zijn meer clausuleringsmogelijkheden dan vandaag, niet wenselijk. (KOV)
- Remediëring als recht en plicht: problematisch bij schoolverandering. Daarenboven: wat de juridische gevolgen? (KOV)
- Studierichting met een hoger abstractieniveau: hoe interpreteren? Komt er een ranking van studierichtingen? Misschien heeft men 'finaliteit' beoogd, maar dat is wat anders dan 'studierichting met hoger abstractieniveau'. (KOV)

Artikel 25

- Voorwaarden zijn een verstrenging tov huidige situatie (KOV)

4. Afspraken

Documenten/standpunten die al kunnen worden bezorgd, mogen naar chama.rhellam@ond.vlaanderen.be gestuurd worden.

Over de bijlagen volgt nog een artikel 70-overleg 'bis' op 2 oktober 2017.

Bijlagen bij het verslag: standpunten van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers en Provinciaal Onderwijs Vlaanderen.

Van: Chris Smits [<mailto:Chris.Smits@katholiekonderwijs.vlaanderen>]

Verzonden: dinsdag 26 september 2017 13:36

Aan: Demuynck, Philip <philip.demuynck@vlaanderen.be>; Dockx, Chris <chris.dockx@ond.vlaanderen.be>

Onderwerp: FW: Art. 70

Beste

Als bijlage de insteek van Katholiek Onderwijs Vlaanderen voor het verslag van Art 70-overleg over het ontwerp van besluit modernisering SO van vorige week donderdag.

Mvg

Chris

Chris Smits

Secretaris-generaal

Guimardstraat 1 • 1040 Brussel

☎ 02 507 07 70 - 0477 69 82 54

www.katholiekonderwijs.vlaanderen

Art. 70-overleg BVR

Algemeen:

1. M.b.t. toelatings- en overgangsvoorwaarden in de eerste graad: met uitzondering van de verandering van basisoptie worden de overgangsvoorwaarden opgenomen in verscherpte *toelatingsvoorwaarden* (cf. rol van de toelatingsklassenraad). We betreuren dat de huidige soepele overgangen in de toekomst niet meer mogelijk zijn: bv. de huidige soepele overgang van 1B/BVL naar 1 A tot en met 15 november (art. 7) en van 2B naar 2A (art. 9).
2. Toelating tot 1B met het getuigschrift basisonderwijs moet mogelijk blijven, met behoud van de voorwaarden zoals opgenomen in het huidige BVR.
3. Oriënteringsattest A na het eerste leerjaar:
  - o naar vorm: wat is het verschil tussen een A-attest met uitsluiting van toegang tot 1 of meerdere basisopties en het huidige B-attest met clausulering?
  - o inhoudelijk:
    - een clausulering voor een basisoptie/basisopties is strijdig met de oriënterende en observerende functie van de eerste graad;
    - van dezelfde orde: een verandering van basisoptie wordt gekoppeld aan een gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad (zowel voor 2A als voor 2B) (art. 9 en art. 10);
  - o het toepassingsgebied van de clausulering wordt overigens gevoelig uitgebreid in vergelijking met de huidige situatie.
4. Vraag om verduidelijking in verband met de verruiming van het toepassingsgebied m.b.t. bijzondere toelatingsvoorwaarden (nu nog basisoptie Ballet en studiegebied Podiumkunsten):
  - o Basisoptie Kunst en Creatie (met pakketten: Artistieke vorming, Ballet, Creatie & vormgeving) <> huidige basisoptie Ballet;
  - o Studiedomein Kunst en Creatie <> huidige studiegebied Podiumkunsten (Dans, Muziek, Woordkunst-Drama);
5. Bij uitstel van beslissing: de school zorgt voor ondersteuning van de leerling. In de conceptnota Modso staat: de school *onderzoekt* hoe ze de leerling kan ondersteunen. We vragen om die formulering over te nemen in het besluit. In het andere geval zou het niet slagen van een leerling gekoppeld kunnen worden aan "onvoldoende" ondersteuning door de school.
6. We vragen om de juridische consequenties van volgende passage uit te klaren: "Remediëring is zowel een recht als een plicht voor de leerling, ongeacht de school van inschrijving".

Artikelsgewijze bespreking:

- **Art. 2:** Het is een goede zaak dat buso OV1 en OV2 opgenomen zijn in de matrix. We vragen op korte termijn wel een debat ten gronde over een flexibel opleidingsaanbod in buso dat tegemoet komt aan de mogelijkheden van de individuele leerling.
- **Art. 3** i.v.m. de eventuele bijsturing van het studieaanbod en de rol van de SERV en Syntra:
  - o De SERV maakt reeds deel uit van de VLOR en heeft volgens deze bepaling de mogelijkheid om twee maal advies uit te brengen. Dat is niet wenselijk.
  - o Vanwaar het advies van de RvB van Syntra?
- **Art. 8:** bij art. 7 toevoegen: 4°: "houders van het getuigschrift basisonderwijs, mits akkoord van de ouders en advies CLB."
- **Art. 12:** bij art. 11, §1, 2°: "de leerlingen die uiterlijk op 31 december na de aanvang van het schooljaar de leeftijd van vijftien jaar bereiken" – toevoegen: "mits gunstige beslissing van de toelatingsklassenraad", zodat de huidige bepaling behouden blijft.
- **Art. 14** i.v.m. de bijzondere toelatingsvoorwaarden: bij art. 31, §3:

- 1°: De verwijzing naar het volledige studiedomein Kunst & creatie is te breed en zou moeten beperkt worden tot de studierichtingen Dans en Woordkunst-drama.
- 2°: De verwijzing naar de basisoptie Kunst & creatie is te breed. Die zou beperkt moeten blijven tot het pakket Ballet in het tweede leerjaar A. Nu omvat de basisoptie ook Artistieke vorming en Creatie & vormgeving.
- 3°: Schrappen, omwille van de opmerkingen bij 1°. In de huidige regelgeving wordt dit enkel beperkt tot Podiumkunsten.
- **Art. 19:** bij art. 37, §2: “De school zorgt voor ondersteuning van de leerling ...” - Wat houdt ‘ondersteuning’ in? Deze zin beperkt de autonomie van de KR. Als een leerling niet slaagt voor bijkomende proeven, kan de leerling aanhalen dat hij niet voldoende ondersteuning heeft gekregen. Suggestie: de formulering zoals in de conceptnota hanteren: “De school onderzoekt hoe ze de leerling daarbij kan ondersteunen.”
- **Art. 21:** bij art. 39, §2 i.v.m. het oriënteringsattest A:
  - Een oriënteringsattest A zou moeten inhouden dat een leerling voor geen enkel structuuronderdeel wordt geclausuleerd. Als dat via een A-attest wel zou kunnen, waarin zit dan het verschil tussen A- en B-attest?
Cf. ook bijlage 6: indien die behouden blijft, kan er in de toekomst veel breder geclausuleerd worden dan vandaag.
  - “Remediëring is zowel een recht als een plicht voor de leerling, ...”: Deze passage gaat in tegen de pedagogische vrijheid van een school. Een leerling die in school A een remediëring krijgt opgelegd en zich inschrijft in school B, kan in school B het recht op remediëring opeisen waardoor school B wordt verplicht om de door school A opgelegde remediëring ook uit te voeren. Bovendien stellen we ons vragen bij de juridische gevolgen van deze passage.
  - “Een studierichting met een hoger abstractieniveau”: Wat moeten we begrijpen onder ‘een hoger abstractieniveau’? Dat heeft enkel waarde indien men een ranking van studierichtingen zou opstellen. Men zou dit beter koppelen aan een finaliteit.
- **Art. 25:** bij art. 60, 4°: de vermelde voorwaarden betekenen een verstrenging t.o.v. de huidige situatie; leerlingen moeten sowieso voldoen aan de toelatingsvoorwaarden. Als die zijn vervuld, zouden ze door deze toevoeging ook nog afhankelijk zijn van een gunstig advies van de delibererende klassenraad en het CLB.

Art. 70 – 21/09/2017

Bemerkingen GO! – Besluit van de Vlaamse regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs

---

Onze principiële bemerkingen en bezwaren met betrekking tot de modernisering van het secundair onderwijs, zijn reeds ruim gecommuniceerd. Onderstaande bemerkingen zijn beperkt tot deze op het BVR zoals het nu voorligt en zijn in die hoedanigheid bedoeld voor het verslag van het artikel 70 overleg van donderdag 21 september 2017:

Principiële bemerking

Het BVR treedt in werking op 1 september 2018. Ook bij het overleg over het ontwerpdecreet modernisering secundair, hebben we gesteld dat deze begindatum voor het GO! niet 01/09/2018 kan zijn en dus ten vroegste 01/09/2019 zijn te meer aangezien de dossiers 'eindtermen' en 'curriculumdossiers' nog steeds hun beslag niet hebben gekregen en dat hypothekeert de implementatie van de modernisering SO. De uitrol van de modernisering starten zonder dat de eindtermen reeds decretaal verankerd zijn, geeft geen helderheid aan leerlingen en ouders.

Om de bijlages ten gronde te bekijken en te evalueren was de tijd tussen het ontvangen van het ontwerp van BVR en de datum van dit artikel 70 overleg te beperkt.

- **Met betrekking tot het studietoelaat** is het onduidelijk hoe de basisoptie Latijn (-Grieks) moet begrepen worden. Het werken met een basisoptie met een element tussen haakjes in de benaming, is verwarrend.
- Het **screenen van het onderwijsaanbod** uiterlijk om de vijf schooljaren zou, voor wat betreft de dubbele finaliteitsrichtingen en de arbeidsmarktgerichte opleidingen beter kunnen sporen met de actualisatie van de beroepskwalificaties. Op die manier zou er met cohortes kunnen gewerkt worden.
  - Bij de screening voor de verschillende finaliteiten wordt ook expliciet de slaagcijfers in het hoger onderwijs als criterium meegenomen. De vraag stelt zich echter of die slaagcijfers richtinggevend moeten zijn voor de kwalitatieve evaluatie van een studierichting in het secundair onderwijs?
  - Bij de finaliteit arbeidsmarkt wordt dan weer onder meer gekeken naar de tewerkstelling. De vraag stelt zich hier of er dan gekeken wordt naar de tewerkstelling in dezelfde sector als de studierichting? Leerlingen die een andere richting uitgaan op de arbeidsmarkt die niet in de lijn ligt van hun diploma so, wordt dan bijgevolg bekeken als een minpunt voor een studierichting of net niet? Wat wordt er concreet bedoeld met 'de stand van zaken op vlak van beroepskwalificaties'?
  - Naast de VLOR, geven ook de SERV en Syntra Vlaanderen advies. Aangezien de SERV al vanuit het perspectief arbeidsmarkt een rol krijgt in deze procedure, is voor ons de toevoeging van Syntra Vlaanderen niet nodig.
- De **toelatingsvoorwaarden en overgangsvoorwaarden** naar de 1^e graad en de 2^e graad:
  - De toelatingsvoorwaarden voor het eerste leerjaar, betekenen dat tijdens een lopend schooljaar een leerling wel kan schakelen van 1A naar 1B maar niet van 1B naar 1A. Het

GO! vraagt dat een leerling die, door het niet behalen van het getuigschrift basisonderwijs, in 1B komt toch de mogelijkheid heeft om binnen het lopend schooljaar te schakelen naar 1A.

Ook artikel 25 van het ontwerp van BVR houdt volgens ons in dat het spoor van de B-stroom naar de A-stroom enkel kan via overzitten. Het GO! vraagt nadrukkelijk dat dit wordt aangepast.

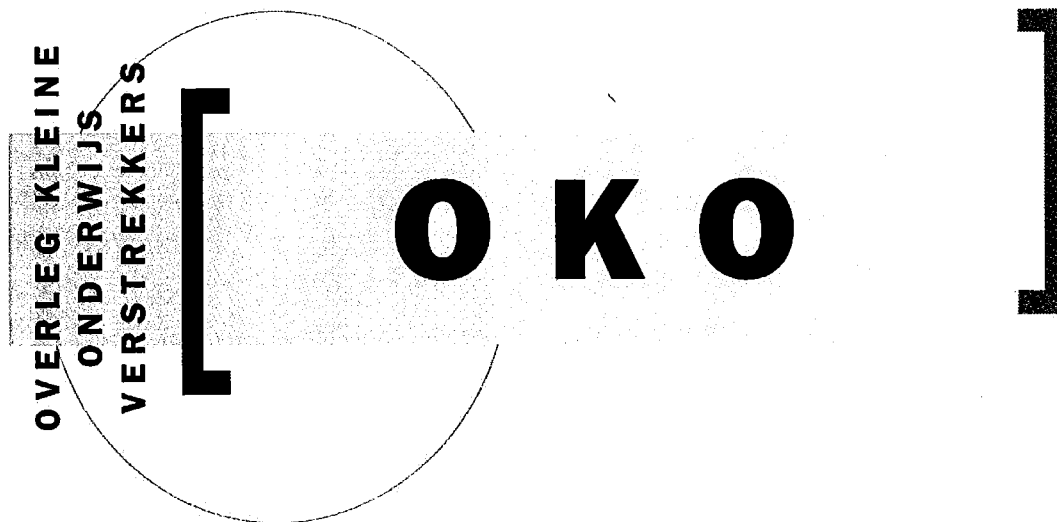
- Het GO! stelt de meerwaarde van de Opstroomoptie in 2B in vraag: de Opstroomoptie met vrucht beëindigen leidt een leerling weliswaar naar 2A zonder toelatingsklassenraad maar overeenkomstig artikel 9 van het ontwerp van BVR is het o.i. zo dat een leerling van eender welke basisoptie van 2B naar eender welke basisoptie van 2A kan, zonder de opstroomoptie te moeten gebruiken op voorwaarde van een toelatingsklassenraad. Bijkomend voorziet dit artikel dat een leerling al tijdens een lopend schooljaar kan overstappen van 2B naar 2A met een toelatingsklassenraad. Een zelfde redenering kan worden opgebouwd met betrekking tot artikel 11 in het ontwerp van BVR.
  - Op basis van artikel 11 en 12 in het ontwerp van BVR menen we een ongelijkheid te zien tussen leerlingen die uit 2A komen en leerlingen die uit 2B komen: leerlingen die 2A met vrucht beëindigen, kunnen een studierichting kiezen uit elke finaliteit en domein. Leerlingen die 2B met vrucht beëindigen, kunnen vrij kiezen uit alle arbeidsmarktgerichte opleidingen tenzij ze uit de opstroomoptie komen want dan pas kunnen ze kiezen uit studierichtingen uit alle finaliteiten. Leerlingen uit een andere basisoptie in 2B kunnen dat enkel op voorwaarde van een toelatingsklassenraad.
- Artikel 14 in het ontwerp van BVR met betrekking tot een **bijzondere toelatingsvoorwaarde** voor KSO-opleidingen: het huidige artikel in het BVR van 2012 heeft enkel betrekking op ballet en podiumkunsten en dat wordt uitgebreid naar het volledige aanbod binnen Kunst en Creatie (incl. 1^e graad). Wat is de concrete reden voor deze wijziging en waarom wordt in dit artikel de term 'studiegebied' gehanteerd?
  - **Attestering in de 1^e graad**
    - Los van de wijziging die artikel 20 aanbrengt, zal een A-attest in 1A of 1B nog steeds betekenen dat leerlingen het getuigschrift basisonderwijs verkrijgen? Indien onze lezing klopt, spoort dit mogelijk niet te volle met de wijzigingen aan de toelatingsvoorwaarde voor 1A? De toelatingsvoorwaarden voor 1A stipuleren dat je dan al een getuigschrift basisonderwijs moet hebben?
    - In 1A en 1B kan het A-attest ook remediëring in 2A of 2B opleggen of de toegang tot één of meer basisopties/pakketten uitsluiten. Dit betekent concreet dat er een A-attest met voorwaarden kan worden uitgereikt wat in feite een gemaskeerd B-attest is. Het GO! vindt dit in tegenspraak met de oriënterende en observerende functie van de 1e graad waardoor het invoeren van een graadsevaluatie binnen de 1^e graad beter tegemoet komt aan die doelstellingen.
    - Het oriënteringsattest B, behalve in 2A en 2B, vermeldt tot welke onderverdelingen of onderwijsvormen die leerling niet wordt toegelaten. Door het behouden van de term 'onderwijsvormen', waardoor klassenraden de termen ASO/TSO/BSO/KSO kunnen hanteren terwijl dit haaks staat op de indeling in finaliteiten van de matrix. Het oriënteringsattest B op het einde van de 1^e graad, daarbij wordt dan wel de term 'finaliteit' gehanteerd. Wat is de reden voor dit verschil?
  - **Programmatie**

Artikel 33 van het ontwerp van BVR heft het besluit van de Vlaamse regering van 17 januari 2014 met betrekking tot de programmatie van structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs

op. Betekent dit dat de decretale afspraken met betrekking tot de programmatie van structuuronderdelen geen verdere uitvoering meer krijgen in een BVR? Voor het GO! blijft het grondwettelijke plicht tot het garanderen van de vrije keuze in deze cruciaal.

- **Concordantietabellen**

Het GO! neemt akte van de bijlage met de concordantie tussen het huidige aanbod en het toekomstige. Zonder de onderliggende inhouden en/of beroepskwalificaties te kennen, is het echter niet mogelijk om hierover ten gronde uitspraak te doen.

OPMERKINGEN VANUIT OKO BIJ ARTIKEL 70-OVERLEG ROND BVR OVER DE MODERNISERING SECUNDAIR ONDERWIJS (van 20.9.2017)

OKO formuleert volgende opmerkingen bij het ontwerp BVR over de modernisering van het secundair onderwijs.

A. ALGEMEEN

OKO merkt in het algemeen op, dat de toelatings- en overgangsvoorwaarden voor de eerste graad verscherpt worden, wat haaks staat tegenover de oriënterende, explorerende en observerende doelstelling van de eerste graad. Dat blijkt vooral uit het feit, dat de rol van de toelatingsklassenraad is toegenomen én onder andere de overgangen tussen de A- en de B-stroom minder flexibel geworden zijn, terwijl de mogelijkheden die in de eerste graad aangeboden worden voor alle leerlingen toegankelijk zouden moeten kunnen blijven.

Dat remediëring voor een leerling zowel een recht als een plicht wordt als de klassenraad van een school een oriënteringsattest met remediëring uitreikt, moet op zijn mogelijkheid worden onderzocht. Kan een school waaruit een leerling vertrekt, de nieuwe school van die leerlingen verplichten remediëring toe te passen. Is het dus mogelijk dat de ene school op die manier andere scholen verplicht bepaalde remediëringen te voorzien.

Verder merkt OKO op, dat er een contradictie spreekt uit de definitie van het begrip niche en de wijze waarop die in de matrix wordt toegepast. Uit de definitie leidt OKO af, dat domeinoverschrijdende ASO-richtingen die niet arbeidsmarktgericht of niet tot specialisatie gericht zijn, vanuit macrodoelmatigheid geredeneerd geen nicherichtingen zijn. OKO vraagt

dan ook dat de richting Rudolf Steinerpedagogie niet als niche-richting wordt gekarakteriseerd.

B. ARTIKELS- EN BIJLAGEGEWIJS

Artikel 1. Niche

Bij de bijlagen matrix secundair onderwijs, zowel voor de matrix secundair onderwijs 2de graad als de matrix secundair onderwijs 3de graad wordt de R. Steinerpedagogie gemarkeerd als niche-studierichting.

Door deze beslissing van de Vlaamse regering wordt bedoeld dat het aanbod van de desbetreffende studierichting aan beperkingen of voorwaarden is gekoppeld vanuit macrodoelmatigheid. Ook wordt een rationele inplanting van uniek studieaanbod in het Vlaamse secundair onderwijslandschap bewaakt.

OKO wijst er echter op, dat door de beslissing van de Vlaamse Regering om de ASO-studierichtingen zowel in de tweede als in de derde graad als domeinoverschrijdend te classificeren het onnodig is geworden om de ASO-richting Rudolf Steinerpedagogie als niche-richting te karakteriseren.

Bovendien is de definitie van een niche-richting niet geschikt en niet toepasbaar voor de richting Rudolf Steinerpedagogie. Het aanbod R. Steinerpedagogie (zowel in de tweede als in de derde graad) kan immers volgens de definitie enkel beperkt worden op basis van inzichten van macrodoelmatigheid.

De permanente stijging van het leerlingenaantal van het aanbod Rudolf Steinerpedagogie secundair onderwijs geeft echter aan dat aanbodbeperkingen voor deze studierichtingen zoals bepaald in bijlage 4 niet kloppen en niet kunnen verantwoord worden.

OKO vraagt dan ook, dat de karakterisering van de studierichting Rudolf Steinerpedagogie als niche-studierichting in de matrix tweede en derde graad in de domeinoverschrijdende kolom ASO en de daaraan gelinkte aanbodbeperking in bijlage 4 geschrapt worden.

Niche-kwalificering heeft een aanbodbeperking tot gevolg die in eerste instantie gericht is op arbeidsmarkterichte en specialiserende opleidingen.

Artikel 3. Screening

Artikel 3 van het Besluit van de Vlaamse Regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs, stelt dat de bevoegde diensten van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, uiterlijk om de vijf schooljaren vanaf het schooljaar 2019-2020, een screening organiseren van de actualiteitswaarde van onder meer de basisopties en alle structuuronderdelen van de matrix, en licht toe hoe dat zal gebeuren.

OKO heeft hierbij volgende opmerkingen.

Het is onduidelijk wie de bevoegde diensten zijn. Het is onvoldoende duidelijk hoe het begrip actualiteitswaarde door de bevoegde diensten wordt ingevuld en gehanteerd wordt als criterium om de macrodoelmatigheid te kunnen toetsen.

Er wordt gesteld dat 'alleszins' rekening wordt gehouden met de aansluitingsmogelijkheden op en de slaagcijfers in het hoger onderwijs, bekeken over de studiegebieden in het hoger onderwijs heen; en voor domeingebonden structuuronderdelen met finaliteit doorstroom: de aansluitingsmogelijkheden op en de slaagcijfers in de studiegebieden van het hoger onderwijs die aansluiten op het studiedomein van het secundair onderwijs.

Het woordgebruik 'alleszins' wijst erop dat er nog andere niet nader genoemde criteria kunnen zijn die niet worden verduidelijkt.

Uiteindelijk neemt de VL-regering de beslissing na consultatie van de adviesraden. Dat geeft garantie van een ruime inspraakprocedure.

We vragen echter dat in alle fases in de procedure van screening, advies aan de VL regering en besluitvorming er voldoende transparantie is. We stellen vast dat in de eerste fase: screening en advies door een bevoegde dienst, deze onvoldoende aanwezig is.

Bijlage 4 Aanbodbeperkingen voor niche-studierichtingen

OKO vraagt dat de aanbodbeperkingen voor de richting Rudolf Steinerpedagogie tweede en derde graad ASO overschrijdend geschrapt worden.

Bijlage 5 Concordanties

In het kader van de concordantie geeft OKO ook aan, dat de concordantietabel een te sluitend geheel is. Het moet mogelijk zijn, dat er op basis van inhoudelijke verwantschappen tussen richtingen bijkomende ruimte komt voor concordanties. (Bv. De relatie tussen Duurzaam Wonen en Bouw/maar ook met Hout)

Ten slotte wenst OKO erop te wijzen, dat op basis van initiatieven van ouders vanuit hun nood aan nieuwe pedagogische projecten enerzijds (vrijheid van onderwijs) en vanuit evoluties op de arbeidsmarkt anderzijds het mogelijk moet blijven nieuwe richtingen op te richten.

Boudewijnlaan 20-21, 1000 Brussel

Feedback: Art. 70: "concordantie"-BVR

1. Algemene bemerkingen

- Tevreden dat we (eindelijk) de concordantietabel hebben zodat we de impact van de onderwijsvernieuwing kunnen bekijken op micro- en macroniveau voor het Provinciaal Onderwijs. Die oefening is lopende.
- Er is al een eerste brainstorm geweest met de directeurs en de schoolbesturen en daar kwamen toch al een aantal bemerkingen naar boven. Het gaat dan vooral over anomalieën en/of vergetelheden waar we zullen op ingaan in één van de volgende punten.
- Naast deze vergetelheden vragen een aantal passages uit het BVR om verduidelijking.
- POV en haar directeurs hopen dat er nog mogelijke aanpassingen kunnen doorgevoerd worden in functie van de continuïteit van het leerproces van de leerlingen. In het bijzonder willen we ook nog even benadrukken het belang dat elk leerlingenprofiel zijn plaats krijgt in de uitrol van de matrix.
- Er zijn 4 punten vooraf als bedenking:
  - Er moet wat meer verduidelijking komen over het begrip niche en vooral over de gevolgen van de concordantie op niche-pakketten en opleidingen (wordt verder besproken artikelsgewijs)
  - In de tekst staan voor ons een aantal onduidelijke zinnen door de complexe structuur van die zinnen grammaticaal bekeken
  - We zien een botsing ("onlogica") tussen de datum van opheffing van "oude" regelgeving en data van de invoering van "nieuwe" regelgeving
    - Wij stellen voor om hier wat meer tijd in te bouwen en de ingangsdatum van 1 september 2018 los te laten
  - De toelatingsvoorwaarden zijn voor POV niet altijd even flexibel en vragen hier een bijsturing (zie artikelsgewijs)

2. Verduidelijking nodig

We lopen hier artikelsgewijs door het BVR:

- Art. 1 over niche-pakketten
  - *“Een pakket, gevolgd door het symbool “(*)”, als vermeld in het eerste lid, is een niche-pakket. In bijlage 2, die bij dit besluit is gevoegd, worden per niche-pakket de beperkingen vermeld, uitgedrukt in een maximum aantal scholen per onderwijsnet, die aan het aanbod van dat pakket zijn gekoppeld.”*
  - Hoe gaat men het nichekarakter bewaken wanneer pakketten geen programmatie vereisen?

- Art. 1 onduidelijke zin
  - *“In bijlage 3, die bij dit besluit is gevoegd, gaat de matrix van, met uitzondering van Sen-Se, de structuuronderdelen met in de benaming de term “duaal” en de structuuronderdelen die afgeleid zijn van of onderdeel zijn van structuuronderdelen met in de benaming de term “duaal”.”*
  - Wij begrijpen deze zin niet. Behoort de passage die begint met structuuronderdelen ... ook tot de uitzonderingen of is dit het vervolg op “de matrix van de structuuronderdelen”. Als het dit laatste is, vinden we in de concordantietabel in bijlage 3 nergens de verwijzing “duaal”.

- Art. 1 studieaanbod
  - Hoewel wij weten dat de matrix door de Vlaamse Regering goedgekeurd is, vragen wij ons af waarom er geen basisoptie “Land- en tuinbouw” is voorzien.
    - Reden: quasi alle domeinen in de 2de en 3de graad van de matrix hebben een overeenkomstige basisoptie in de eerste graad, behalve het domein “Land- en tuinbouw”. Er zijn wel pakketten voorzien maar doordat de curriculumdossiers op basisoptieniveau moeten opgesteld worden, komt dit over alsof het domein “land- en tuinbouw” minder belangrijk is dan de andere, hoewel men duidelijk stelt dat alle onderdelen van de matrix gelijkwaardig zijn.
    - POV vraagt om alsnog een basisoptie “Land- en tuinbouw” in te voegen in de matrix.

- Art. 2 over de geleidelijke invoering van de matrix en de concordantie.
  - Volgens ons betekent dit dat de nieuwe programmatieregels voor 2018-2019 enkel van toepassing zijn op het eerste leerjaar A en eerste leerjaar B.
  - Wanneer dit klopt, is er een structureel probleem voor een aantal van onze scholen. Die willen zich als domeinschool profileren en hebben daarom gebruik gemaakt van de vrije programmatie van het tweede leerjaar van de eerste graad Industriële Wetenschappen om zo na concordantie in de tweede en derde graad een doorstroomfinaliteit te hebben

met hetzij "Technologische wetenschappen" (2^e graad) of met "Technologische wetenschappen engineering" (3de graad). Zij zouden voor 2018-2019 het eerste jaar van de tweede graad Industriële wetenschappen willen programmeren, maar binnen de huidige programmatieregels kan dit niet (geen vrije programmatie).

- De vraag hierbij is of ze een dossier kunnen indienen op basis van studiecontinuïteit.
  - Voorstel: overgangsmaatregelen of de nieuwe programmatieregels onmiddellijk ingang laten vinden.
- Art. 3 over de actualiteitsscreening om de 5 schooljaren
    - Dit is voor POV en haar directeurs te lang indien dit betekent dat er niet vlugger kan ingespeeld worden op de veranderende tewerkstelling op de arbeidsmarkt.
    - Het voorbeeld dat we hier willen nemen, is de derde graad BSO Dierenzorg. Op dit moment is men bezig met de opmaak van een BK in samenwerking met de sector die vragende partij is. Het zou jammer zijn dat, omwille van een bepaalde deadline, men 5 jaar moet wachten voor men weer kans heeft om dit toe te voegen aan de matrix.
    - Onze vraag is daarom "Hoe zit de overheid het flexibel inspelen op de wijzigende maatschappelijke noden tegenover dit artikel 3 waar men spreekt over een actualisatie om de 5 jaar?"
    - Het advies over een eventuele beslissing tot bijsturing: hier zien we niet in waarom de SERV hier staat omdat zij reeds advies kunnen uitbrengen via de VLOR waar ze zetelen. Dit zou betekenen dat zij twee keer advies geven. Wij stellen voor om dit te schrappen.
  - Art. 4 over de opheffing van het BVR van 21 december 2017 op 1 september 2019
    - Bij de start van het eerste leerjaar van de tweede graad heft men de niche-beperkingen op voor o.a. integrale veiligheid (Se-n-se) en veiligheidsberoepen (7e jaar BSO). Dit geldt ook voor Onthaal en recreatie (2e en 3e graad BSO).
    - We vragen dat onthaal en recreatie opnieuw wordt opgenomen in de niches: 6 opleidingen verspreid over de netten. We vermoeden dat dit een vergetelheid is van de overheid.
  - Art. 5 informatieve vraag: waarom wordt de zin "alle levende talen worden ook als algemene vakken beschouwd".
  - Art. 7-12 over de toelatingsvoorwaarden in de eerste graad en het eerste leerjaar van de 2^e graad
    - Men heeft geprobeerd om zo flexibel mogelijk te zijn voor de leerling in deze artikels maar toch vinden wij dat er een aantal mogelijke toelatingsvoorwaarden ontbreken.
    - Mogelijke overgangen

Van	Naar	Mogelijk?
BaO met getuigschrift	1 ^e leerjaar A	JA
BaO zonder getuigschrift	1 ^e leerjaar A	NEEN

BaO met getuigschrift	1 ^e leerjaar B	NEEN
BaO zonder getuigschrift	1 ^e leerjaar B	JA
1 ^e leerjaar A	2 ^e leerjaar A	JA
1 ^e leerjaar A	2 ^e leerjaar B	JA
1 ^e leerjaar B	2 ^e leerjaar A	NEEN
1 ^e leerjaar B	2 ^e leerjaar B	JA
2 ^e leerjaar A	Doorstroom/dubbele finaliteit	JA
2 ^e leerjaar B (geen opstroom)	Doorstroom/dubbele finaliteit	JA

- Daarom stellen we voor om volgende toelatingsvoorwaarden mogelijk te maken al dan niet onder voorwaarde(n);
  - Van BaO met getuigschrift naar eerste leerjaar B,
    - Argumentatie: dit kan wel tijdens het schooljaar volgens het voorliggende BVR. dus vragen wij gewoon een uitbreiding naar het begin van het schooljaar.
  - Van eerste leerjaar B naar tweede leerjaar A
    - Dit zal zeer uitzonderlijk zijn, maar het kan voorkomen bij onder andere ex-OKAN'ners, die omwille van taalachterstand verkeerd georiënteerd werden.
- Art. 14: bijzondere toelatingsvoorwaarden in verband met het kunstonderwijs
  - Wij vragen ons af waarom de huidige wetgeving moet verbreed worden.
  - Het vrijblijvende karakter van dit artikel is volgens POV niet voldoende gedekt met het woordje "eventueel"
  - POV stelt voor om dit artikel te schrappen en het te laten zoals het nu is
- Art. 21 over de volgende passage:
  - *"In het eerste leerjaar en tweede leerjaar van de tweede graad kan het oriënteringsattest A ook een advies inhouden om naar een studierichting met een hoger abstractieniveau over te stappen."*
  - Waarom beperkt tot deze jaren. Het kan ook in het tweede leerjaar B (naar doorstroom/dubbele finaliteit).
  - Wij vragen dit daarom tevens voor het eerste leerjaar B en voor het eerste leerjaar van de derde graad
- Art. 21 over de passage remediëring
  - Voor onze directeurs is dit te onduidelijk vooral naar de gevolgen van dit artikel. Een andere school legt remediëring op en onze school moet dit uitvoeren (zonder input)? Het is een recht en een plicht, wat houdt dat in?

Brussel, 21.09.2017

Standpunt POV: Concordantie STEM 2de graad

1. Situering van het probleem

Bij het bekijken van de concordantietabel stellen we een grote breuk vast in het aanbieden van een continuüm in het aanbod van de finaliteit DOORSTROOM voor Mechanica-elektriciteit. Momenteel worden binnen het provinciaal onderwijs de opleidingen **(1) Elektromechanica** en **(2) Elektriciteit-elektronica** als doorstroomrichtingen aangeboden in de tweede en de derde graad TSP.

Elektromechanica: is een sterk theoretische opleiding met vier uur wiskunde in de tweede en derde graad en deze studierichting bereidt voor op een doorstroom in het Hoger Onderwijs.

Elektriciteit-elektronica: is een eerder wetenschappelijke richting met de meest theoretisch-wetenschappelijke benadering van de vakken Elektriciteit-elektronica en met het grootste aantal uren wiskunde, labo- en elektronica-vakken. Men mag stellen dat deze studierichting ideaal voorbereidt op Hoger Onderwijs.

Als we naar onderstaande concordantietabel kijken, stellen we vast dat deze twee opleidingen Elektromechanica en Elektriciteit-elektronica voor de **tweede graad enkel als DUBBELE finaliteit** geconcordeerd worden, terwijl in de **DERDE GRAAD** deze beide opleidingen **WEL** naar **DOORSTROOM** geconcordeerd worden.

Dit is een grote onlogica die verontrustend is voor een succesvolle doorstroom van leerlingen naar het hoger onderwijs. Er ontstaat hierdoor een quasi onoverbrugbare KLOOF tussen de eerste graad en de derde graad omdat in de tweede graad enkel en alleen naar dubbele finaliteit geconcordeerd wordt. De doorstroom van deze leerlingen naar hoger onderwijs komt hierdoor in gevaar omdat van een leerling verwacht wordt de sprong te maken van dubbele finaliteit in de tweede graad naar de finaliteit doorstroom naar de derde graad.

Hieronder vindt u een overzicht van de situatie nu en de situatie na de concordantietabel

Huidige situatie	2 ^e graad	3 ^e graad
Electromechanica	Doorstroom	Doorstroom
Concordantietabel	2 ^e graad	3 ^e graad
Elektromechanica	Elektromechanische technieken Dubbele finaliteit	Mechatronica Doorstroom
Huidige situatie	2 ^e graad	3 ^e graad
Elektriciteit-elektronica	Doorstroom	Doorstroom
Concordantietabel	2 ^e graad	3 ^e graad
	Elektrotechnieken Dubbele finaliteit	Mechatronica Doorstroom

2. Voorstel tot oplossing

We vragen dat de opleidingen Elektromechanica en Elektriciteit – elektronica in de tweede graad zullen geconcordeerd worden naar twee concordantiemogelijkheden:

- Dubbele finaliteit
EN
- Doorstroom Technologische wetenschappen (zoals voorzien is voor Industriële wetenschappen)

We stellen deze oplossing voor omdat we in de concordantietabel andere voorbeelden vinden van concordantie van een opleiding in de tweede graad naar zowel dubbele finaliteit ALS doorstroom. Zoals blijkt uit het onderstaand voorbeeld:

Handel	2de	tso	Handel	ECONOMIE EN ORGANISATIE	2de	Dubbel	tso	Bedrijf en organisatie
Handel	2de	tso	Handel	ECONOMIE EN ORGANISATIE	2de	Doorstroom	tso	Bedrijfswetenschappen

Op die manier heeft elke STEM- school die Elektromechanica of Elektriciteit-elektronica aanbiedt de keuze in de tweede graad voor een opleiding dubbele finaliteit of een opleiding doorstroom.

Er zal geen wildgroei zijn van extra opleidingen, omdat het decreet voorziet dat elke school maar recht heeft op 1 concordantie.

3. Overgangperiode programmatie 2018-2019

Scholen die op basis van de concordantietabel (eerste versie) vaststelden dat ze geen aanspraak konden maken op een doorstroomopleiding in de tweede graad (terwijl ze nu wel over een doorstroomrichting 2de graad beschikken), hebben de vlucht vooruit genomen en hebben de vrij programmeerbare basisoptie Industriële wetenschappen – tweede jaar in de eerste graad in schooljaar 2017-2018 aan de leerlingen aangeboden. In functie van de doorstroom van de leerlingen vragen we alvast aan de Vlaamse regering de programmatie-aanvragen Industriële wetenschappen tweede graad voor het schooljaar 2018-2019 goed te keuren voor deze scholen.

Het is voor ons onverklaarbaar en tegelijkertijd onmogelijk om uit te leggen aan onze directeurs dat bijvoorbeeld voor Elektriciteit-elektronica het inhoudelijk aanbod in de tweede graad niet voldoende is om te concorderen naar een doorstroomrichting, terwijl dit wel kan voor diezelfde leerlingen mochten ze in de derde graad hebben gezeten.

Artikel 70-overleg 'bis' met vertegenwoordigers van schoolbesturen en GO! over de bijlagen bij het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs (02.10.2017)

Aanwezig: Dominique De Smet (KOV), Cindy Lammens (KOV), Paul Buyck (OKO), Johan Vandenbranden (OVSG), Hildegard Schmidt (OVSG), Luc Coppieters (POV), Hilde De Meyer (GO!), Els Supply (GO!), Katleen Pot (AHOVOKS), Chris Dockx (DOV), Ruben Plees (kabinet), Philip Demuyck (kabinet), Katrien Bonneux (DOV), Katrien Deman (AgODi), Caroline Vanbrabant (AgODi), Chama Rhellam (DOV)

De standpunten zijn als bijlagen bij het verslag gevoegd. Het verslag is de neerslag van de bespreking op 02.10.2017. Niet alle opmerkingen/suggesties uit de bijlagen zijn aan bod gekomen tijdens de bespreking. Bijgevolg zijn niet alle opmerkingen/suggesties uit de bijlagen in het verslag terug te vinden.

Standpunt KOV: bijlage 1

Standpunt OKO: bijlage 2

Standpunt POV: bijlage 3 en bijlage 4

Standpunt OVSG: bijlage 5

Standpunt GO!: bijlage 6

1. Inleiding

R. Plees situeert de bijlagen. Voor de operationalisering van het concept 'niche' is er een foto genomen van het huidige aanbod. Daar waar er geen aanbod is, is er – om te vermijden dat er een programmatiestop geldt – een '1' in de bijlagen opgenomen.

2. Bespreking

ALGEMEEN

KOV

- Vragen bij de criteria die gehanteerd zijn om bepaalde pakketten als niche te beschouwen. *Zie concrete voorbeelden in bijlage 1 bij dit verslag.*

OVSG

- Wordt bij het bepalen van de niche-structuuronderdelen/-pakketten rekening gehouden met de regionale spreiding en/of de proportionele verdeling van de niche-structuuronderdelen/-pakketten over de netten?
- Bepaalde niche-studierichtingen beletten scholen om domeinschool te worden (vb. studiedomein kunst en creatie)

POV

- De matrix had als doelstelling het studieaanbod te saneren en het aantal studierichtingen te verminderen. Uit de bijlagen blijkt dat er bij de niche-studierichtingen scholen bijkomen (bv. muziekinstrumentenbouw). Het is niet duidelijk waarom dit gebeurt.
Ruben verwijst naar zijn introductie. Om geen programmatiestop in te voeren, is 1 programmatie per onderwijsnet voorzien.

BIJLAGE 1

GO!

- Welke concordantie is toegepast voor de basisoptie kunst en creatie? Is deze basisoptie geconcordeerd met : welke concordantie is toegepast? Geconcordeerd met decoratie ofwel met stem-technieken?
C. Dockx/K. Pot: de som van de concordanties zoals voorzien in bijlage 5 bij het ontwerp van besluit is toegepast.

BIJLAGE 2

KOV

- De facto is een basisoptie vrij programmeerbaar. Hoe kan de overheid een school beletten om een niche-pakket aan te bieden. We kunnen ons veel moeilijkheden besparen door het concept 'niche-pakket' gewoon weg te schrijven.

BIJLAGE 3

KOV

- Vraag om 2de graad Biotechnieken (dubbele finaliteit) en 3de graad Biotechnologische en Chemische technieken (dubbele finaliteit) ook onder te brengen in het studiedomein Voeding en Horeca (zie bijlage 1 bij dit verslag)

OKO

- Vraag naar opheffing 'niche-statuu't voor de studierichtingen Rudolf Steinerpedagogie in zowel 2de als 3de graad. Voor de studierichtingen Yeshiva kan een gelijkaardige redenering gevolgd worden.

BIJLAGE 4

KOV

- Het principe is duidelijk, toch vraag naar meer dynamiek en mogelijkheden voor scholen en scholengemeenschappen om hun structuur te herbekijken.
- Het is niet altijd duidelijk welk criterium/welke criteria is/zijn gebruikt om het contingent te bepalen. Het huidige aanbod of is er soms ook rekening gehouden met de concordantietabel?
R. Plees: er is geen rekening gehouden met de concordantietabel voor het bepalen van de contingenten.
- Vraag om kunstschole ook de mogelijkheid te bieden om domeinschole te worden.
- Vraag om aantallen nog eens te checken (vb. 3de graad audiovisuele vorming: niet 2 maar 3 scholen bieden deze studierichting aan).

R. Plees: dubbele check zal gebeuren. Als er nog opmerkingen zijn, dan kunnen die worden doorgegeven.

POV

- Er zijn minder scholen dan vroeger: waarom?
R. Plees: het contingent is gebaseerd op het huidige studieaanbod. We checken intern.
- Vraag om kunstscholen de kans te geven om domeinschool te worden.

OKO

- Vraag om de aanbodbeperkingen voor Rudolf Steinerpedagogie te schrappen.

BIJLAGE 5

KOV

- Gaat er van uit dat als de inhoud van de studierichtingen wordt bepaald, de onderwijsverstrekkers worden gehoord. Zeker over koppeling van beroepskwalificaties aan studierichtingen.
- Wat leren en werken betreft, is het niet duidelijk waarom er een onderscheid wordt gemaakt tussen 'te bepalen' en de vastgelegde concordanties.
K. Pot: smalle opleidingen van Leren en Werken zijn, wanneer ze onderliggend zijn, geconcordeerd naar een structuuronderdeel 2de en 3de graad. Wanneer de opleiding uit leren en werken niet geconcordeerd kan worden naar een 2de of 3de graad en vermoedelijk een specialisatiejaar wordt, dan is 'te bepalen' opgenomen.

OVSG

- Concordanties zijn moeilijk in te schatten want de onderliggende inhoud is nog niet gekend.
- Betreurt dat voor DBSO en BuSO er (nog) geen zicht is op de onderliggende kwalificaties.
- Het attest van verworven competenties ontbreekt voor BuSO.
R. Plees: het studieaanbod is op het niveau van de structuur bekeken. Er is uiteraard een inhoudelijke link met beroepskwalificaties. Maar in sé is het curriculum dossier het instrument voor de inhoudelijke invulling van de studierichtingen en zijn de onderwijsverstrekkers aan zet. De overheid kan hoogstens een voorstel formuleren met betrekking tot de inhoudelijke invulling. Daarom is ervoor gekozen om een dergelijk voorstel niet als bijlage bij het ontwerp van besluit te voegen. Wel bereidheid om in een ander forum de ideeën die er leven te bespreken.

POV

- Vraagt waarom Se-n-Se niet is meegenomen.
- Een aantal elementen zijn onlogisch (voor meer gedetailleerde informatie zie bijlagen 3 en 4 bij dit verslag)
  - o Elektromechanica is in de derde graad zowel doorstroom als dubbele finaliteit, terwijl in de tweede graad dat niet het geval is.
  - o Schrapping van studierichtingen heeft soms grote gevolgen. In POV gaat het bv. om 100 leerlingen in 1 school. Vraag om geschrapte studierichting te concorderen naar bv. arbeidsmarktgerichte studierichtingen
R. Plees: vragen tot aanpassing/bijsturing kunnen worden doorgegeven. Op basis van die vragen kunnen we de concordanties ajusteren.

KOV

- Het feit dat er breed geconcordeerd wordt is een goede zaak voor de scholen.
- In functie van de opmaak van curriculumdossiers moet de koppeling met beroepskwalificaties bekeken worden. Tenzij de onderwijsverstrekkers de vrijheid krijgen om zelf keuzes te maken?
R. Plees: curriculumdossiers zullen ook door de Vlaamse Regering moeten worden goedgekeurd. Dit hangt samen met het parlementair debat dat momenteel lopende is.

GO!

- Het is aangewezen om de concordanties in de eerste graad breder in te vullen zodat de perceptie van hiërarchie tussen de basisopties niet in stand wordt gehouden. Bij de voorbereiding van de curriculumdossiers voor de eerste graad wordt er net werk gemaakt van meer evenwaardige basisopties.
R. Plees: voorstellen voor concordanties kunnen worden ingediend en zullen worden bekeken.

KOV

- Aangenaam verrast door de ruime concordanties, vooral voor basisopties. Geen vragende partij om bijkomende concordanties te voorzien.

OVSG

- Bezorgd om de impact van de concordanties op personeel (bekwaamheidsbewijzen, ...). Belangrijk om dit uit te klaren.
- Er zijn geen concordanties voorzien tussen OV3 in functie van de overstap naar het gewoon secundair onderwijs.
R. Plees: concordantietabel is opgesteld vanuit het perspectief van scholen voor voltijds gewoon secundair onderwijs.
- Welke criteria zullen gehanteerd worden om de actualiteitswaarde van niet-arbeidsmarktgerichte studierichtingen te bepalen?
R. Plees: voor de niet-arbeidsmarktgerichte studierichtingen zullen vooral criteria met betrekking tot de doorstroom naar het hoger onderwijs belangrijk zijn. Bij de screening zal minimaal rekening gehouden worden met de criteria die in artikel 3 van het ontwerp van besluit zijn opgenomen.

BIJLAGE 6

KOV

- 3° en 4°: twee punten waar we aanpassingen willen. Zelfde opmerkingen als opmerkingen bij de tekst van het ontwerp van besluit. (zie verslag artikel 70-overleg van 21 september)

OKO

- Sluit zich aan bij de opmerking van KOV.

OVSG

- Geldt de verplichte remediëring ook bij schoolverandering. Juridisering moet vermeden worden.
R. Plees: de verplichting geldt ook voor de school waar de leerling naartoe gaat.

GO!

- Sluit zich aan bij de opmerkingen van de andere onderwijsverstrekkers. Zie ook opmerkingen gemaakt tijdens het artikel 70-overleg op 21 september.

Bijlagen 7 tot en met 10

Geen opmerkingen

Afspraken

- Standpunten worden tegen het eind van deze week bezorgd en als bijlagen bij het verslag gevoegd.
- Het besluitvormingsproces van het ontwerp van besluit wordt verder gezet. De verslagen van het artikel 70-overleg worden bij het dossier gevoegd.
- Op basis van de standpunten wordt de concordantielijst nog aangepast. Er volgt geen bijkomend overleg. Na principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering zullen over het ontwerp van besluit formele onderhandelingen gevoerd worden.

ART. 70-overleg bis: BVR HOUDENDE SOMMIGE MAATREGELEN BETREFFENDE DE MODERNISERING VAN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

BEDENKINGEN EN VRAGEN TOT BIJSTURING M.B.T. DE BIJLAGEN

1. MATRIX SECUNDAIR ONDERWIJS (BIJLAGE 3)

2de graad Biotechnieken (dubbele finaliteit), 3^e graad Biotechnologische en Chemische technieken (dubbele finaliteit): ook plaatsen in het studiedomein Voeding en horeca als pendant voor 2de graad Biotechnische wetenschappen en voor de 3^e graad Biotechnologische en Chemische Wetenschappen.

2. NICHES EN PROGRAMMATIES

Als een onderwijsnet op dit ogenblik geen aanbod heeft, wordt het cijfer standaard op 1 gezet. Wat is hiervan de logica?

2.1 AANBODBEPERKINGEN VOOR NICHE-PAKKETTEN (BIJLAGE 2)

Welke criteria worden gehanteerd om een pakket als niche te beschouwen?

- Bij wijze van voorbeeld: het pakket Mode kan als niche 76 keer aangeboden worden. Het pakket Printmedia is geen niche, terwijl het in de realiteit om veel minder scholen zal gaan. Hetzelfde geldt voor het (niet niche-)pakket Grafische communicatie en media in het tweede leerjaar A.
- Mode is een niche-pakket in het tweede leerjaar B <> Moderealitatie en textielverzorging (tweede graad, A) en Moderealitatie (derde graad, A) zijn geen niche-studierichtingen.

Meer in het algemeen vragen we om het begrip niche-pakket weg te schrijven uit decreet en besluit. Immers, de basisopties zijn vrij programmeerbaar. De facto kan een school dus een basisoptie aanbieden waarbij de focus op een specifieke context (= pakket) wordt gelegd.

2.2 AANBODBEPERKINGEN VOOR NICHE-STUDIERICHTINGEN (BIJLAGE 4)

Om de capaciteit van niche-studierichtingen te bepalen, neemt men een foto van de huidige structuur en klikt men de huidige aantallen vast. Dat beperkt de mogelijkheden van scholengemeenschappen en scholen om hun structuur te herbekijken (ook in functie van domein- en campuscholen).

Welk criterium is gebruikt om het contingent te bepalen: het huidige aanbod? Of is ook al rekening gehouden met de concordantietabel?

Kunstscholen zouden ook domeinschool moeten kunnen worden. Dat kan nu niet o.w.v. het feit dat alle studierichtingen van het studiedomein Kunst en creatie nichestudierichtingen zijn.

We vragen om de aantallen nog eens te checken: bv. 3^e graad Audiovisuele vorming: niet twee maar drie scholen in Katholiek Onderwijs Vlaanderen bieden die richting momenteel aan (Genk, Gent, Schaarbeek).

3. CONCORDANTIETABEL (BIJLAGE 5)

3.1 ALGEMENE BEDENKINGEN

De concordantietabel evenals de matrix geven geen zicht op de inhoudelijke invulling van de toekomstige studierichtingen D+A en A. We gaan ervan uit dat we als onderwijsverstrekker betrokken zullen worden om die inhoud te bepalen; het betreft in het bijzonder de koppeling aan beroeps-kwalificaties.

Voorafgaandelijke vragen m.b.t. Leren en werken:

- Vanwaar het onderscheid tussen "te bepalen" en een vastgelegde concordantie?
- Smalle opleidingen worden geconcordeerd naar bredere studierichtingen. Hoe moeten we die concordanties interpreteren (ook in functie van transparantie)?

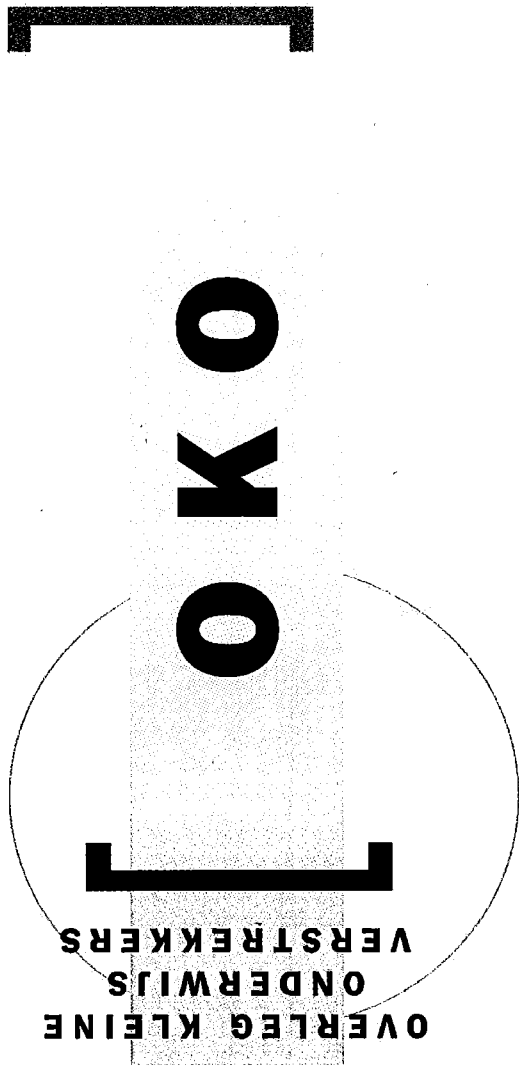
3.2 VOORSTELLEN TOT BIJSTURING

Huidig aanbod	aanbod	Argumentatie
ASO		
3 ^{de} aso Economie-wetensch.	Economie-moderne talen (i.p.v. Economie-wisk.)	Concordantie naar beide polen
3 ^{de} aso Moderne talen-wi.	Wetenschappen-wisk. (naast Moderne talen-wet.)	Concordantie naar beide polen
BEELDDE KUNSTEN		
2 ^{de} kso Artistieke opleiding	Artistieke-creatieve bew. Decor en Etalage	De richting wordt geschrapt, de leerlingen blijven er wel.
3 ^{de} kso Artistieke opleiding	?	Dit leerlingenprofiel wordt niet meer aangesproken in de derde graad kso.
GRAFISCHE COMM. EN MEDIA		
3 ^{de} tso Grafische communicatie	Informatie- en communicatietechnologie (bijkomende concordantie)	Meest doorstroomgerichte studierichting van het huidige studiegebied
3 ^{de} tso Multimedia	Concordantie naar Grafi- en Crossmedia (i.p.v. Taal en Communicatie)	Inhoudelijk profiel van de studierichting
3 ^{de} bso Drukvoorbereiding	Printmedia (bijkomende concordantie)	Leerlingenprofiel
HANDEL		
3 ^{de} tso Boekhouden-informatica	Bedrijfswetenschappen Informatie- en communicatietechnologie (bijkomende concordanties)	Doorstroomgerichte studierichting
3 ^{de} tso Handel	Internationale Handel en Logistiek (bijkomende concordantie)	Leerlingenprofiel
LAND- EN TUINBOUW		
3 ^{de} bso Dierenzorg	Dierenzorg (i.p.v. concordantie naar Dier en Milieu)	Nood aan een studierichting die 'dier' breed ziet en niet focust op de productie.
LICHAAMSVERZORGING		
2 ^{de} tso Bio-esthetiek	Haar- en Schoonheidsverzorging (bijkomende concordantie)	Naar analogie met de concordanties voor

		Schoonheidsverzorging (3de graad tso)
MECHANICA-ELEKTRICITEIT		
2 ^{de} tso Elektriciteit-elektronica	Technologische wetenschappen (bijkomende concordantie)	Samenhang 2 ^e en 3 ^e graad
2 ^e tso Elektromechanica	Technologische wetenschappen (bijkomende concordantie)	Samenhang 2 ^e en 3 ^e graad
3 ^e tso Elektriciteit-elektronica	Informatie- en communicatietechnologie (bijkomende concordantie)	Inhoudelijke verwantschap
TOERISME		
2 ^{de} tso Toerisme	Taal en communicatie (bijkomende concordantie)	Toerisme is nu de onderbouw voor Toerisme en OPR in de derde graad. Indien enkel wordt geconcordeerd naar Toerisme, vormt dit een inhoudelijke inperking
3 ^{de} tso Onthaal en public relations	Taal en communicatie Taal- en communicatiewetenschappen (i.p.v. concordantie naar Toerisme)	De concordantie van OPR naar Toerisme is niet logisch. OPR gaat in de eerste plaats over taal, de voorgestelde concordanties (i.p.v. Toerisme) zijn analoog aan de concordanties voor 3 ^{de} tso Secretariaat-talen
VOEDING		
2 ^{de} tso Voedingstechnieken	Biotechnieken (i.p.v. Biotechnische wetenschappen)	Op voorwaarde dat Biotechnieken ook een plaats krijgt in het domein Voeding en horeca. Argumentatie: finaliteit van de studierichting
3 ^{de} tso Voedingstechnieken	Biotechnologische en chemische technieken (i.p.v. Biotechnologische en chemische wetenschappen)	Op voorwaarde dat deze richting ook een plaats krijgt in het domein Voeding en horeca. Argumentatie: finaliteit van de studierichting

OPMERKINGEN VANUIT OKO BIJ ARTIKEL 70-OVERLEG ROND BVR OVER DE MODERNISERING SECUNDAIR ONDERWIJS (van 2.10.2017)

OKO formuleert volgende opmerkingen bij de bijlagen van het ontwerp BVR over de modernisering van het secundair onderwijs.

BIJLAGE 3: Matrix Secundair Onderwijs

OKO vraagt de opheffing van het nichestatuuat van de domeinoverschrijdende ASO-studierichting Rudolf Steinerpedagogie tweede graad

OKO vraagt de opheffing van het nichestatuuat van de domeinoverschrijdende ASO-studierichting Rudolf Steinerpedagogie derde graad

BIJLAGE 4: Aanbodbeperkingen voor niche-studierichtingen

OKO vraagt de opheffing van de aanbodbeperking van de domeinoverschrijdende ASO-studierichting voltijds Steinerpedagogie tweede graad

OKO vraagt de opheffing van de aanbodbeperking van de domeinoverschrijdende ASO-studierichting voltijds Steinerpedagogie derde graad

OKO heeft vragen bij de wijze waarop de aantallen rond de aanbodbeperkingen bepaald zijn.

BIJLAGE 5: CONCORDANTIES

Voorstellen concordanties Duurzaam Wonen (BSO tweede en derde graad)

OKO vraagt om de volgende concordanties TOE TE VOEGEN AAN DE CONCORDANTIETABEL DUURZAAM WONEN

Huidig aanbod - Voltijds secundair onderwijs (gewoon + BuSO OV3) + Leren & Werken				Toekomst - Matrix SO					
Studiegebied	Graad of fase of exp. Mod	Vorm	Structuuronderdeel	Domein	Graad of fase	Finaliteit	Vorm	Structuuronderdeel	Actie/argumentatie
Bouw	2de	bso	Duurzaam wonen	STEM	2de	Arbeid	(d)bso	Hout	Mogelijkheid om te concorderen naar hout vanuit een toekomstige doorstroom naar

Bouw	2de	bso	Duurzaam wonen	STEM	2de	Arbeid	(d)bso	Schilderen en Decoratie	SENSE Houtskelbouw In de derde graad is de concordantie wel opgenomen naar Decoratie en Schilderwerken
Bouw	3de	bso	Duurzaam wonen	STEM	3de	Arbeid	(d)bso	Schrijn- en timmerwerk	Mogelijkheid om te concorderen naar hout vanuit een toekomstige doorstroom naar SENSE Houtskelbouw

Verdere argumentatie om deze concordanties toe te voegen:

- We gaan er vanuit dat je vanuit "Hout" en "Schrijn- en timmerwerk" ook naar het structuuronderdeel gekoppeld aan de beroepskwalificatie Houtskelbouw toe kan onderwijzen. Hout is duidelijk altijd (en nog steeds) mede een sterke ruggengraat van de praktijklessen geweest bij duurzaam wonen én zo kan er dan vanuit de beide aspecten Hout en Bouw toegewerkt worden naar Houtskelbouw, afhankelijk van het accent van de onderwijsverstrekker en van de leerling.
- In de derde graad is wel de concordantie wel opgenomen naar Decoratie en Schilderwerken. OKO vraagt dit ook voor de derde graad.

Ontbreken concordantie:

Vanuit Bouw- en houtkunde TSO derde graad ontbreekt op basis van de voorliggende matrix de concordantie naar 3de graad domein STEM Dubbel TSO Houttechnieken in de volgende tabel:

Bouw	2de	tso	Bouw- en houtkunde	STEM	2de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken
------	-----	-----	--------------------	------	-----	--------	-----	----------------

Bouw	2de	tso	Bouw- en houtkunde	STEM	2de	Dubbel	tso	Houttechnieken
Bouw	2de	tso	Bouw- en houtkunde	STEM	2de	Doorstroom	tso	Bouwwetenschappen
Bouw	2de	tso	Bouwtechnieken	STEM	2de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken
Bouw	3de	tso	Bouw- en houtkunde	STEM	3de	Doorstroom	tso	Bouw- en houtwetenschappen
Bouw	3de	tso	Bouw- en houtkunde	STEM	3de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken
Bouw	3de	tso	Bouwtechnieken	STEM	3de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken

OKO vraagt om dit recht te zetten

BIJLAGE 6 TOT EN MET 10

OKO verwijst naar de opmerkingen gemaakt tijdens het vorige artikel 70-overleg over het besluit over de modernisering secundair onderwijs.

Boudewijnlaan 20-21, 1000 Brussel

Standpunt Art.70: "concordantie"-BVR (2)

1. Bemerkingen bij bijlagen ("concordantietabel")

- Bij de oplijsting van het aantal niche-scholen valt op dat er plots meer scholen niche-school kunnen zijn. Is het niet de bedoeling om tot een vermindering van scholen te komen? (bijlage 1, 2 en 4).
  - Bv. instrumentenbouw
  - Textiel

Graag zouden wij hier de redenen van weten.
- Is er gedacht over een oplossing voor een eventuele leerkrachten problematiek (bijlage 5)
  - Voorbeeld: het structuuronderdeel Centrale verwarming en sanitaire installaties (3e graad BSO) wordt ofwel Verwarmingsinstallaties ofwel Sanitaire installaties.
  - Scholen hebben vaak zij-instromers voor de praktijkvakken binnen gehaald met specifieke expertise voor één van deze twee componenten.
  - Wat gebeurt er met bijvoorbeeld de expert-leerkrachten voor sanitaire installaties wanneer de school opteert voor de concordantie naar Verwarmingsinstallaties waar betrokken leerkracht weinig of geen expertise over heeft?
  - Eigenlijk is dit een vraag in het algemeen: wat gebeurt er met leerkrachten (vooral zij-instromers) die aangetrokken zijn omwille van hun zeer specifieke expertise die na concordantie die expertise niet meer moeten aanwenden maar nood hebben aan een expertise die ze niet of in mindere mate hebben?
- Wanneer komen de concordanties voor de 7de jaren (Se-n-se) en wat gebeurt er met de 7de jaren BSO? Wat met se-n-se niche: ook dit moet in analogie voorzien worden.
- Bijlage 3: de matrix
  - Wij begrijpen dat hier niet veel aan veranderd kan worden maar mocht men dit toch overwegen dan pleiten we ervoor om in de eerste graad in het 2de jaar B, "land- en tuinbouw" als aparte basisoptie in te schrijven.
    - Reden: quasi alle andere domeinen in de tweede en derde graad hebben een parallelle basisoptie in de eerste graad B-stroom, maar dit is niet het geval voor land- en tuinbouw. Dat vinden wij zeer onlogisch.

- Vanuit sommige hoeken horen we een pleidooi om naar analogie van het domein land- en tuinbouw, ook in het domein Voeding en horeca, Biotechnieken (2de graad – dubbele finaliteit) en Biotechnologische en Chemische Technieken (3de graad – dubbele finaliteit) in te schrijven in de matrix.
  - Dit vinden wij geen goed idee omdat men moeilijk kan zeggen dat deze opleidingen hetzelfde zijn in de verschillende domeinen.
- We begrijpen wel de oorsprong en de nood van de vraag en stellen daarom voor om bij het domein Voeding en Horeca volgende studierichtingen in te voegen: Voedingstechnieken (2de en 3de graad).
- Hiaten in de concordantie? (bijlage 5)
  - De derde graad Elektromechanica (TSO) en Elektriciteit-elektronica (TSO) kunnen geconcordeerd worden naar hetzij een doorstroomfinaliteit (Mechatronica) of naar een dubbele finaliteit (Elektrotechnieken of Elektromechanische technieken). Een logische en begrijpbare concordantie omdat in een aantal scholen deze leerlingen doorstromen naar en slagen in het hoger onderwijs.
  - Dit kan echter niet voor de tweede graad Elektromechanica (TSO) en Elektriciteit-elektronica (TSO). Die worden enkel geconcordeerd naar Elektrotechnieken of Elektromechanische technieken, dus enkel dubbele finaliteit.
  - Dit kan volgens ons niet want je zegt dan in de tweede graad aan de leerlingen dat ze niet studeren voor een latere doorstroom naar academische bachelor, maar vanaf de derde graad zeg je tegen deze leerlingen dat ze het wel kunnen.
  - Dergelijk verschil zal ook invloed hebben op het inhoudelijke van deze twee richtingen.
  - Wij pleiten ervoor om deze onlogica op te lossen door ook voor de tweede graad een concordantie naar een doorstromingsfinaliteit mogelijk te maken.
    - Bv. concordantie naar Technologische wetenschappen of
- Problematiek kunstonderwijs (deel 1)(bijlage 3 en 5)
  - Kunstscholen willen een domeinschool worden. Na concordantie hebben ze enkel doorstroom en dubbele finaliteit structuuronderdelen. Zij zouden “recht hebben” om een “arbeidsgericht” structuuronderdeel vrij te programmeren, maar alle arbeidsgerichte structuuronderdelen in het domein “Kunst en creatie” (zowel in de 2^e als 3^e graad) zijn niche-opleidingen met beperking van het aantal scholen.
  - Hetzelfde geldt voor scholen die het domein Kunst en creatie willen aanbieden als domeinschool en die hiaten vertonen in de dubbele finaliteit en/of doorstroming.
  - Hoe moeten ze dit oplossen?
  - Voorstel: het aantal niche-scholen voor een aantal niche opleidingen aanpassen rekening houdend met de specifieke problematiek van het kunstonderwijs en andere scholen die op dit moment KSO aanbieden rekening houdend met de regionale context.
- Problematiek kunstonderwijs (deel 2)
  - Artistieke opleiding (2^e en 3^e graad KSO) en Industriële kunst (3^e graad KSO) worden niet geconcordeerd maar gewoon geschrapt. Het gaat hier alleen al in onze kunstschool over om en bij de 100 leerlingen die vandaag deze twee opleidingen volgen.
  - De belofte is gemaakt dat iedereen plaats zou vinden van het “oude” naar de matrix.
  - Wij zouden hier een concordantie willen zien (voor de 3de graad KSO Industriële Kunst zie deel 3).

- Voorstel voor artistiek opleiding: met volgende concordanties kan men tegemoet komen aan de verzuchting hierboven beschreven in deel 1, nl.
  - Artistieke opleiding 2^e graad KSO concorderen naar 2^e graad arbeidsfinaliteit "Decor en Etalage"
  - Dit betekent dat de contingenten van deze nicheopleiding zou moeten uitgebreid worden met 10 scholen:
    - GOI: 1
    - Kath. Ond. Vla: 6
    - OGO: 3
  - Artistieke opleiding 3^e graad KSO concorderen naar de 3^e graad arbeidsfinaliteit "Decor, etalage en publiciteit".
  - Dit betekent dat de contingenten van deze nicheopleiding zou moeten uitgebreid worden met 4 scholen:
    - GOI: 0
    - Kath. Ond. Vla: 3
    - OGO: 1
- Wij beseffen dat dit het probleem, van de onmogelijkheid om domeinschool te worden door de niche-opleidingen in het KSO, niet oplost voor alle scholen, maar het is zeker een eerste stap in de goede richting voor een aantal van deze scholen.
- Problematiek kunstonderwijs (deel 3)
  - De huidige 3de graad Industriële kunst wordt niet geconcordeerd maar geschrapt. Hierbij geldt dezelfde opmerking als bij Artistieke Opleiding.
  - Wij pleiten ervoor om dit te concorderen naar Beeldende Vorming (3de graad KSO) – doorstroom en wel om volgende redenen.
    - Er is een duidelijk leerlingenprofiel voor de leerlingen van Industriële kunst. De studierichting Industriële Kunst is vrij uniek in Vlaanderen (4 scholen sterk regionaal gespreid: Brussel, Antwerpen, Hasselt en Kortrijk). Zij richt zich tot jongeren met interesse voor het ontwerpen, uittekenen, presenteren en analyseren van industriële vervaardigde producten. De leerlingen maken kennis met de vormtaal en leren die toepassen bij het ontwerpen Deze studierichting bereidt de leerlingen voor op bachelor-masteropleidingen productdesign en productontwikkeling.
    - Als we de cijfers erbij nemen van Mijn onderwijs zien we dat de participatiegraad van de leerlingen Industriële Kunst in het hoger onderwijs 75 % bedraagt (bron: Databundel Hoger onderwijs, onderwijs en vorming, voor leerlingen die afstudeerden van 2007-2008 tot en met 2012-2013).
    - We vinden het dan ook jammer dat op de website onderwijskiezer het studierendement voor de academische bachelor Productontwikkeling ontbreekt. We nemen aan dat dit komt omdat het aantal leerlingen hier kleiner is dan 30 en men geen representatieve uitspraak kan doen.
    - Nog meer verbazend is dat men bij de screening van KSO besluit dat Industriële Kunst een arbeidsmarktgerichte studierichting is. Dit klopt niet. Deze aanbeveling is eveneens gebaseerd op het klein aantal leerlingen.

- We menen daarom te kunnen besluiten dat Industriële Kunst een doorstroomgerichte studierichting is. De leerlingen van IK hebben een ruim pakket aan algemene vakken zoals 4u wiskunde, kunstgeschiedenis, talen, ... en kunnen naar onze mening het best geplaatst worden onder de rubriek doorstroomgericht beeldende vorming. Het curriculum zou ons dan moeten toelaten dat we het aspect design/vormtaal hier ook een plaats kunnen geven.
- Dit zou betekenen dat bij de contingentering van de scholen voor "Beeldende Vorming" er twee moeten toegevoegd worden bij het vrij onderwijs. De twee andere scholen hebben al beeldende vorming.

Boudewijnlaan 20-21, 1000 Brussel

Standpuntnota POV over de concordantie

Elke school heeft het recht om een domeinschool te worden: ook scholen met het domein Kunst en Creatie!

Naar aanleiding van het "Besluit van de Vlaamse Regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs" met bijhorende bijlagen heeft Provinciaal Onderwijs Vlaanderen onmiddellijk haar achterban geraadpleegd om de gevolgen hiervan in te schatten.

Deze voorliggende nota is tot stand gekomen op basis van de input van de provinciale scholen die op dit moment het domein "Kunst en creatie" aanbieden in verschillende studierichtingen.

Het voorontwerp van "decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs" stelt dat elke school/schoolbestuur vanuit het eigen project kan beslissen om te evolueren naar een domeinschool, een campusschool of een verticale school (artikel 17 paragraaf 1). In ditzelfde artikel staat op het einde de volgende passage "De Vlaamse Regering kan aan domeinscholen of campusscholen voordelen toekennen".

Met andere woorden als we deze twee passages uit artikel 17 samen leggen, is het vanzelfsprekend dat provinciale scholen die zich willen profileren als een domeinschool voor "Kunst en Creatie", die mogelijkheid moeten hebben.

Wanneer we naast dit Besluit, ook het in de inleiding al vermelde voorontwerp van "Besluit van de Vlaamse Regering houdende sommige maatregelen betreffende de modernisering van het secundair onderwijs", leggen en daarbij de bijlagen in verband met de matrix en de oplistings van niches met het aantal toegelaten scholen nader onderzoeken, blijkt dat de ontwikkeling tot een domeinschool niet mogelijk is voor onze scholen die KSO-studierichtingen aanbieden omdat alle studierichtingen in de matrix in alle finaliteiten niche-opleidingen zijn.

Bij navraag blijkt dat hier vertrokken is vanuit de bestaande toestand in Vlaanderen, weliswaar geen rekening houdend dat specifiek voor het domein Kunst en Creatie de scholen op die wijze onmogelijk kunnen doorgroeien naar een domeinschool. We stellen vast dat de huidige scholen die KSO aanbieden op die manier op een ongelijke

manier behandeld worden in vergelijking met de andere scholen. POV stelt dat er geen objectieve redenen aanwezig zijn om dit verschil te maken.

Tegelijkertijd begrijpen wij dat het volledig loslaten van het niche-principe geen optie is wegens de eventuele kwalitatieve en budgettaire gevolgen. Wij beseffen ook dat opleidingen zoals “Diamantbewerking” en “Goud en Juwelen” in de 3de graad KSO (arbeidsgericht) best onaangeroerd blijven omwille van de specificiteit en/of de geografische context.

Daarom stelt POV dat een oplossing kan zijn om het aantal niche-scholen voor een aantal niche-opleidingen aan te passen rekening houdend met de specifieke problematiek van de huidige scholen die KSO-opleidingen aanbieden en rekening houdend met de regionale context.

POV wil hiertoe een eerste aanzet geven.

Vanuit de input van de al vermelde achterban willen we een aantal mogelijke oplossingen in de praktijk aanbieden.

Oplossing 1

- Volgens de concordantietabel wordt de studierichting “Artistieke Opleiding” zowel in de 2de als de 3de graad KSO geschrapt en niet geconcordeerd. Binnen onze scholen gaat het hier over meer dan 100 leerlingen (en hun ouders) die de boodschap krijgen dat deze opleiding nergens toe leidt en het zelfs niet waard is om geconcordeerd te worden. Dit telt qua leermotivatie.
- Wij stellen voor om deze studierichting te concorderen naar:
  - “Decor en etalage” (2de graad KSO – arbeidsgerichte finaliteit)
  - “Decor, etalage en publiciteit” (3de graad KSO – arbeidsgerichte finaliteit)
- Dit zou betekenen dat de contingenten van deze niche-opleidingen zouden moeten uitgebreid worden met 10 scholen:
  - GOI: +1
  - Kath. Ond. Vla: +6
  - OGO: +3

Oplossing 2

- Volgens de concordantietabel wordt de huidige 3de graad Industriële kunst niet geconcordeerd maar geschrapt. Hierbij geldt dezelfde opmerking als bij Artistieke Opleiding.
- Wij stellen voor om deze studierichting uit de 3de graad KSO te concorderen naar “Beeldende vorming” (3de graad KSO – doorstroming)
- Motivatie:
  - Er is een duidelijk leerlingenprofiel voor de leerlingen van Industriële kunst. De studierichting Industriële Kunst is vrij uniek in Vlaanderen (4 scholen sterk regionaal gespreid: Brussel, Antwerpen, Hasselt en Kortrijk). Zij richt zich tot jongeren met interesse voor het ontwerpen, uittekenen, presenteren en analyseren van industriële vervaardigde producten. De leerlingen maken kennis met de vormtaal en leren die toepassen bij het ontwerpen Deze studierichting bereidt de leerlingen voor op bachelor-masteropleidingen productdesign en productontwikkeling.

- Als we de cijfers erbij nemen van Mijn onderwijs zien we dat de participatiegraad van de leerlingen Industriële Kunst in het hoger onderwijs 75 % bedraagt (bron: Databundel Hoger onderwijs, onderwijs en vorming, voor leerlingen die afstudeerden van 2007-2008 tot en met 2012-2013).
- We vinden het dan ook jammer dat op de website Onderwijskiezer het studierendement voor de academische bachelor Productontwikkeling ontbreekt. We nemen aan dat dit komt omdat het aantal leerlingen hier kleiner is dan 30 en men geen representatieve uitspraak kan doen.
- Nog meer verbazend is dat men bij de screening van KSO besluit dat Industriële Kunst een arbeidsmarktgerichte studierichting is. Dit klopt niet. Deze aanbeveling is eveneens gebaseerd op het beperkt aantal leerlingen.
- We menen daarom te kunnen besluiten dat Industriële Kunst een doorstroomgerichte studierichting is. De leerlingen van Industriële Kunst hebben een ruim pakket aan algemene vakken zoals 4u wiskunde, kunstgeschiedenis, talen, ... en kunnen naar onze mening het best geplaatst worden onder de rubriek doorstroomgericht Beeldende vorming. Het curriculum zou ons dan moeten toelaten dat we het aspect design/vormtaal hier ook een plaats kunnen geven.
- Dit zou betekenen dat de contingenten van deze niche-opleidingen zouden moeten uitgebreid worden met 2 scholen, de 2 andere aanbieders hebben "Beeldende vorming" al in hun aanbod na concordantie:
  - Kath. Ond. Vla: +2

Oplossing 3

- Alle scholen die na concordantie enkel een studierichting heeft in één van de twee graden in één of meerdere finaliteiten, mag automatisch de ontbrekende graad invullen.
  - Voorbeeld: een school heeft na concordantie (via oplossing 1) een derde graad "Decor, etalage en publiciteit" mag automatisch een tweede graad "Decor en etalage" programmeren (en omgekeerd)
- De impact op het de contingentering van de scholen zal hierbij moeten bekeken worden.

Oplossing 4

- We zijn er ons van bewust dat we met de vorige oplossingen er waarschijnlijk niet volledig zullen uitkomen. Daarom stellen we voor dat er overleg komt met de sector en alle onderwijsverstrekkers om de specifieke dossiers van de scholen te bekijken en naar oplossingen te zoeken.

Vanuit POV willen wij tot een constructief overleg komen om deze toch wel specifieke problematiek op te lossen. Wij zijn dan ook altijd bereid om hier een voortrekkersrol in te spelen om alle actoren samen te brengen, mocht dit nodig zijn.

Brussel, oktober 2017

Bemerkingen OVSG bij de concordantie 2de en 3de graad bij hervorming SO.

Concordantie BVR 2de en 3de graad

Studiegebied	Grad - of fase of exp. Mod	Vorm	Structuuronderdeel	oud	nieuw	Domain	Grad of fase	Finaliteit	Vorm	Structuuronderdeel	Kolom 1
Handel	2de	bsc	Kantoor	bsc - Handel - kantoor	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Arbeid - ORGANISATIE EN LOGISTIEK	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Arbeid - ORGANISATIE EN LOGISTIEK	2de	Arbeid	(d)bsc	Organisatie en Logistiek	geconcentreerd in 2 finaliteiten: arbeid en dubbel? Waarom?
Handel	2de	bsc	Verkoop	bsc - Handel - Verkoop	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Arbeid - ORGANISATIE EN LOGISTIEK (d)bsc	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Arbeid - ORGANISATIE EN LOGISTIEK (d)bsc	2de	Arbeid	(d)bsc	Organisatie en Logistiek	wordt geconcentreerd in 2 finaliteiten: arbeid en dubbel? Waarom?
Handel	2de	tso	Handel	tso - Handel - Handel	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Doorstroom - Bedrijfswetenschappen (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Doorstroom - Bedrijfswetenschappen (tso)	2de	Doorstroom	tso	Bedrijfswetenschappen	tso handel in 2 finaliteiten: dubbel en doorstroom?
Handel	2de	bsc	kantoor	bsc - Handel - kantoor	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	2de	Dubbel	tso	Bedrijf en organisatie	bsc kantoor in 2 finaliteiten: arbeid en dubbel? Bso = arbeid
Handel	2de	bsc	Verkoop	bsc - Handel - Verkoop	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	2de	Dubbel	tso	Bedrijf en organisatie	wordt geconcentreerd in 2 finaliteiten: arbeid en dubbel? Waarom?
Handel	2de	tso	Handel	tso - Handel - Handel	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	2de	Dubbel	tso	Bedrijf en organisatie	tso handel in 2 finaliteiten: dubbel en doorstroom?
Handel	2de	tso	Handel-talen	tso - Handel - Handel-talen	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Bedrijf en organisatie (tso)	2de	Dubbel	tso	Bedrijf en organisatie	ok zit wel in 3 domeinen - eenzelfde BK voor de 3 domeinen
Toerisme	2de	tso	Toerisme	tso - Toerisme - Toerisme	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Toerisme (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Toerisme (tso)	2de	Dubbel	tso	Toerisme	ok zit wel in 3 domeinen - eenzelfde BK voor de 3 domeinen
Bouw	3de	bsc	Duurzaam wonen	bsc - Bouw - Duurzaam wonen	STEM - Atwerking bouw (d)bsc	STEM - Atwerking bouw (d)bsc	3de	Arbeid	(d)bsc	Atwerking bouw	OK (één vd 3 mogelijkheden)
Juwelen	2de	bsc	Diamantbewerking	bsc - Juwelen - Diamantbewerking	KUNST EN CREATIE - Arbeid - Artistiek-creatieve bewerkingen (d)bsc	KUNST EN CREATIE - Arbeid - Artistiek-creatieve bewerkingen (d)bsc	2de	Arbeid	(d)bsc	Artistiek-creatieve bewerkingen	Goud en Juwelen komt samen met Uurwerk maken en Diamantbewerking in Artistiek-creatieve bewerkingen in de tweede graad, maar zijn drie aparte opleidingen met elk specifieke vaardigheden: diamantbewerking is eigenlijk STEM (zeer technisch, niet creatief; enkel snijden en slijpen van diamant).
Decoratieve technieken	2de	bsc	Publiciteit en etalage	bsc - Decoratieve techniek KUNST EN CREATIE - Arbeid - Decor en Etalage (d)bsc	KUNST EN CREATIE - Arbeid - Decor en Etalage (d)bsc	KUNST EN CREATIE - Arbeid - Decor en Etalage (d)bsc	2de	Arbeid	(d)bsc	Decor en Etalage	is dit niet Decor, Etalage en Publiciteit?
Beeldende kunsten	3de	kso	Toegepaste beeldende kunst	kso - Beeldende kunst - Toegepaste beeldende kunst (kso)	KUNST EN CREATIE - Dubbel - Beeldende Kunst (kso)	KUNST EN CREATIE - Dubbel - Beeldende Kunst (kso)	3de	Dubbel	kso	Beeldende Kunst	Toegepaste beeldende kunst en vrije beeldende kunst worden samengevoegd in Beeldende kunst: deze opleidingen zijn (nu) totaal verschillend met elk een duidelijk verschillend leeringsprofiel
Auto	exp. Mod	bsc	Koetswerhersteller	bsc - Auto - Koetswerk STEM - Arbeid - Koetswerk (d)bsc	STEM - Koetswerk (d)bsc	STEM - Koetswerk (d)bsc	3de	Arbeid	(d)bsc	Koetswerk	NOK = wordt een Sense (in leder geval al dual). Spulter zit niet in koetswerk. Is dit niet een tekort voor de opleiding?
Auto		L & W	Bandenmonteur	L & W - Auto - Bandenmonteur	STEM - Arbeid - Onderhoudsmechanica Auto (d)bsc	STEM - Arbeid - Onderhoudsmechanica Auto (d)bsc	3de	Arbeid	(d)bsc	Onderhoudsmechanica Auto	Is nu een onderliggende kwalificatie, kan deze onderliggende kwalificaties nog uitgeroepen worden?
Auto	opl. fase	BUSO OV3	Auto-hulpmechanici	BUSO OV3 - Auto - Auto-Hulpmechanici (BUSO OV3)	BUSO OV3 - Auto - Auto-Hulpmechanici (BUSO OV3)	BUSO OV3 - Auto - Auto-Hulpmechanici (BUSO OV3)	opl. fase	Arbeid	BUSO OV3	Basismechanica	Op welke EBK is dit structuuronderdeel gebaseerd?

Auto	Integr.fase	BuSO OV3 Auto-hulpmiddelen	BuSO OV3 - Auto - Auto+STEM - Arbeid - Bandenmonteur (BuSO STEM OV3)	integr.fase	Arbeid	BuSO OV3 Bandenmonteur	Alle nieuwe opleidingen BuSO zijn enorm beperkend voor in die beplande competenties wel aankunnen!
Chemie	3de	tso	Farmaceutisch-technisch tso - Chemie - Farmaceut STEM - Dubbel - Biotechnologische en chemische technieken (tso)	3de	Dubbel	tso	farmaceutisch-technisch assistent verdwijnt, kan dit later ondervangen worden?
Mode	2de	tso	Create en mode tso - Mode - Create en m KUNST EN CREATE - Dubbel - Create en Mode (tso)	2de	Dubbel	tso	Create en mode staat ook dubbel vermeld, zowel bij Kunst en Create als bij Maatschappij en Welzijn
Bouw	3de	bso	Duurzaam wonen bso - Bouw - Duurzaam w STEM - Arbeid - Decoratie en schilderverken (d)bsso	3de	Arbeid	(d)bsso	Decoratie en schilderverken OK
Bouw	3de	bso	Schilderwerk en decorat bso - Bouw - Schilderwerk STEM - Arbeid - Decoratie en schilderverken (d)bsso	3de	Arbeid	(d)bsso	Decoratie en schilderverken OK (één vd 3 mogelijkheden)
Auto	3de	bso	Carrasserie bso - Auto - Carrasserie STEM - Arbeid - Koetswerk (d)bsso	3de	Arbeid	(d)bsso	Koetswerk OK, nieuwe richting is wel beperkter (geen spuiten meer, is nu een SPS)
Decoratieve technieken	2de	bso	Publiciteit en etalage bso - Decoratieve techniek KUNST EN CREATE - Dubbel - Grafische KUNST EN CREATE technieken (tso)	2de	Dubbel	kso	Grafische technieken komt zowel in STEM - dubbele finaliteit voor als in Kunst - dubbele finaliteit, staat ook bij Kunst en Create. Wat met de dubbele studierichtingen binnen de verschillende studiedomeinen?
Grafische communicatie en 2de	2de	tso	Grafische communicatie tso - Grafische communicatie KUNST EN CREATE - Dubbel - Grafische KUNST EN CREATE technieken (kso)	2de	Dubbel	kso	Grafische technieken Samen gevoegd
Grafische communicatie en 2de	2de	tso	Grafische media tso - Grafische communicatie KUNST EN CREATE - Dubbel - Grafische KUNST EN CREATE technieken (kso)	2de	Dubbel	kso	Grafische technieken Samen gevoegd
Grafische communicatie en 3de	3de	tso	Multimedia tso - Grafische communicatie STEM - Doorstroom - Informatie- en communicatietechnologie (tso)	3de	Doorstroom	tso	???
Bouw	3de	tso	Bouwtechnieken tso - Bouw - Bouwtechniek STEM - Dubbel - Bouwtechnieken (tso)	3de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken NOK! Zou Bouwwetenschappen moeten worden!
Mechanica-elektriciteit	3de	tso	Elektromechanica tso - Mechanica-elektriciteit STEM - Dubbel - Elektromechanische technieken (tso)	3de	Dubbel	tso	Elektromechanische technieken NOK! megatronica=doorstrooming
Chemie	3de	L & W	Basisoperator processe L & W - Chemie - Basisop STEM - Dubbel - Productie- en procesindustrie (tso)	3de	Dubbel	tso	Productie- en procesindustrie ???
Mechanica-elektriciteit	3de	tso	Elektriciteit-elektronica tso - Mechanica-elektriciteit STEM - Dubbel - Elektrotechnieken (tso)	3de	Dubbel	tso	Elektrotechnieken eigenlijk moet dit ICT worden...
Grafische communicatie en 3de	3de	tso	Multimedia tso - Grafische communicatie TAAL EN CULTUUR - Dubbel - Taal en Communicatie (tso)	3de	Dubbel	tso	Taal en Communicatie Fout
Grafische communicatie en 3de	3de	bso	Drukvoorbereiding bso - Grafische communicatie KUNST EN CREATE - Dubbel - Grafic- en KUNST EN CREATE crossmedia (kso)	3de	Dubbel	kso	Grafic- en crossmedia Fout arbeidsmarkt printmedia
Handel	3de	tso	Boekhouden-informatica tso - Handel - Boekhouding ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Economie EN ORGANISATIE Bedrijfsorganisatie (tso)	3de	Dubbel	tso	Bedrijfsorganisatie ook concordantie met Bedrijfswetenschappen doorstroom
Handel	3de	tso	Handel tso - Handel - Handel ECONOMIE EN ORGANISATIE - Doorstroom - Bedrijfswetenschappen (tso)	3de	Doorstroom	tso	Bedrijfswetenschappen 2 concordanties, zowel doorstroom als dubbel en verschillende studierichtingen binnen dubbel: Bedrijfsorganisatie en commerciële organisatie
Handel	3de	tso	Handel tso - Handel - Handel ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Economie EN ORGANISATIE Bedrijfsorganisatie (tso)	3de	Dubbel	tso	Bedrijfsorganisatie 2 concordanties, zowel doorstroom als dubbel en verschillende studierichtingen binnen dubbel: Bedrijfsorganisatie en commerciële organisatie
Handel	3de	bso	Kantoor bso - Handel - kantoor ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Economie EN ORGANISATIE Bedrijfsorganisatie (tso)	3de	Dubbel	tso	Bedrijfsorganisatie zowel dubbel als arbeidsmarktgericht
Mechanica-elektriciteit	3de	tso	Industriële ICT tso - Mechanica-elektriciteit STEM - Doorstroom - Informatie- en communicatietechnologie (tso)	3de	Doorstroom	tso	Informatie- en communicatietechnologie NOK! zeer jammer dat ICT niet zou blijven bestaan= is iets anders dan ICT (elektriciteit/elektronica én ICT!)

Handel	3de	tso	Secretariaat-talen	tso - Handel - Secretariaat TAAL EN CULTUUR - Dubbel - Taal en Communicatie (tso)	TAAL EN CULTUUR	3de	Dubbel	tso	Taal en Communicatie	dubbele en doorstroom in 2 verschillende domeinen
Handel	3de	tso	Secretariaat-talen	tso - Handel - Secretariaat TAAL EN CULTUUR - Doorstroom - Taal en communicatiewetenschappen (tso)	TAAL EN CULTUUR	3de	Doorstroom	tso	Taal en communicatiewetenschappen	dubbele en doorstroom in 2 verschillende domeinen
Handel	3de	tso	Secretariaat-talen	tso - Handel - Secretariaat ECONOMIE EN ORGANISATIE - Doorstroom - Bedrijfswetenschappen (tso)	ECONOMIE EN ORGANISATIE	3de	Doorstroom	tso	Bedrijfswetenschappen	dubbele en doorstroom in 2 verschillende domeinen
Handel	3de	bso	kantoor	bso - Handel - Kantoor	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Onthaal, Organisatie en Sales ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Onthaal, Organisatie en Sales	dubbel als arbeidsmarktgericht
Handel	3de	tso	Handel	tso - Handel - Handel	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - ECONOMIE EN ORGANISATIE - Commerciële Organisatie (tso)	3de	Dubbel	tso	Commerciële Organisatie	2 concordantie, zowel doorstroom als dubbel en verschillende studierichtingen binnen dubbel: bedrijfsorganisatie en commerciële organisatie
Handel	3de	bso	Verkoop	bso - Handel - Verkoop	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Arbeid - ECONOMIE EN ORGANISATIE - Onthaal, Organisatie en Sales ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Onthaal, Organisatie en Sales	dubbel
Handel	3de	bso	Verkoop	bso - Handel - Verkoop	ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - ECONOMIE EN ORGANISATIE - Commerciële Organisatie (tso)	3de	Dubbel	tso	Commerciële Organisatie	2 finaliteiten arbeid en dubbel
Hout	3de	bso	Houtbewerking	bso - Hout - Houtbewerking	STEM - Meubel- en interieurwerk ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Meubel- en interieurwerk	OK (1 vd 2)
Hout	3de	bso	Houtbewerking-snijwerk	bso - Hout - Houtbewerking-snijwerk	STEM - Meubel- en interieurwerk ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Meubel- en interieurwerk	Wordt snijwerk-ondervangen in Kunst en Creatie?
Textiel	3de	L & W	Co-operator textielmach	L & W - Textiel - Co-operatie	STEM - Textiel ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Textiel	Wordt dit structuur onderdeel ook Arbeidsmarktgericht?
Textiel	3de	L & W	Drukvoorbereider	L & W - Grafische commun	STEM - Grafic- en crossmedia (tso)	3de	Dubbel	tso	Grafic- en crossmedia	Wat zal eventueel het vervolg zijn?
Lichaamsverzorging	3de	bso	Haarverzorging	bso - Lichaamsverzorging	MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN - Haarverzorging ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Haarverzorging	Hout tweede graad I BK zal daar gehaald worden. Dus geen link met derde graad (OK)
Hout	exp. Mod	bso	Machinaal houtbewerker	bso - Hout - Machinaal ht	STEM - Hout ((d)bso)	2de	Arbeid	(d)bso	Hout	OK, maar ook link met meubel/interieur
Hout	exp. Mod	bso	Werkplaats-snijwerker	bso - Hout - Werkplaats-snijwerk	STEM - Schrijf- en timmerwerk ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Schrijf- en timmerwerk	Fout arbeidsmarkt primmedia
Grafische communicatie en media	3de	bso	Drukvoorbereiding	bso - Grafische commun	STEM - Grafic- en crossmedia (tso)	3de	Dubbel	tso	Grafic- en crossmedia	Hout tweede graad I BK zal daar gehaald worden. Dus geen link met derde graad (OK)
Hout	2de	bso	Hout	bso - Hout - Hout	STEM - Hout ((d)bso)	2de	Arbeid	(d)bso	Hout	niche
Textiel	2de	bso	Textiel	bso - Textiel - Textiel	STEM - Textiel ((d)bso)	2de	Arbeid	(d)bso	Textiel	Ok
Hout	3de	tso	Houttechnieken	tso - Hout - Houttechnieken	STEM - Houttechnieken (tso)	3de	Dubbel	tso	Houttechnieken	Ok
Mechanica-elektriciteit	3de	tso	Industriële ICT	tso - Mechanica-elektriciteit	STEM - Doorstroom - Technologische wetenschappen en engineering (tso)	3de	Doorstroom	tso	Technologische wetenschappen en engineering	OK, maar we kennen de inhoud natuurlijk niet van de nieuwe richting
Hout	3de	bso	Houtbewerking-snijwerk	bso - Hout - Houtbewerking-snijwerk	STEM - Schrijf- en timmerwerk ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Schrijf- en timmerwerk	slijwerk- kunst? Toch zeker geen schrijfwerk
Grafische communicatie en media	3de	L & W	Hulpdrukker	L & W - Grafische commun	STEM - Printmedia ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Printmedia	Dubbel
Chemie	2de	tso	Techniek-wetenschappen	tso - Chemie - Techniek-wetenschappen	STEM - Biotechnieken (tso)	2de	Dubbel	tso	Biotechnieken	Dubbel
Bouw	2de	tso	Bouw- en houtkunde	tso - Bouw - Bouw- en houtkunde	STEM - Bouwtechnieken (tso)	2de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken	Ok- maar nog wel altijd niet duidelijk welke BK's hier gaan voor worden gebruikt!!
Bouw	2de	tso	Bouwtechnieken	tso - Bouw - Bouwtechnieken	STEM - Bouwtechnieken (tso)	2de	Dubbel	tso	Bouwtechnieken	Ok
Mechanica-elektriciteit	2de	tso	Elektromechanica	tso - Mechanica-elektriciteit	STEM - Elektromechanische technieken (tso)	2de	Dubbel	tso	Elektromechanische technieken	NOke- doorstroom wordt dubbel
Personenzorg	3de	tso	Gezondheids- en welzijn	tso - Personenzorg - Gezondheids- en welzijn	STEM - MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN - Opvoeding en begeleiding (tso)	3de	Dubbel	tso	Opvoeding en begeleiding	Wordt dit ook gezien als vooropleiding voor bijvoorbeeld "Leefgroepenwerking"
Lichaamsverzorging	3de	tso	Schoonheidsverzorging	tso - Lichaamsverzorging	STEM - MAATSCHAPPIJ EN WELZIJN - Schoonheidsverzorging ((d)bso)	3de	Arbeid	(d)bso	Schoonheidsverzorging	Ok, goed dat dit opgeplikt wordt, Schoonheidszorg en Haarzorg

Mechanica-elektriciteit	2de	tso	Elektrisch-elektronica tso - Mechanica-elektrisch-STEM - Dubbel - Elektrotechnieken (tso)	STEM	Dubbel	tso	Elektrotechnieken	NKIC- doorstroom wordt dubbel, Elektriciteit-elektronica wordt overal vervangen door ICT, maar dat gaat ook weg...
Sport	3de	aso	Moderne talen-toppsport aso - Sport - Moderne tal-SPORT - Doorstroom - Toppsport- Bedrijfswetenschappen (tso)	SPORT	Doorstroom	tso	Toppsport- Bedrijfswetenschappen	Wordt Toppsport-Wetenschappen voorzien in de concordantie?
Sport	3de	aso	Wiskunde-toppsport aso - Sport - Wiskunde-to-SPORT - Doorstroom - Toppsport- Bedrijfswetenschappen (tso)	SPORT	Doorstroom	tso	Toppsport- Bedrijfswetenschappen	Wordt Toppsport-Wetenschappen voorzien in de concordantie?
Textiel	3de	tso	Textiel- en designtechnie tso - Textiel - Textiel- en -STEM - Dubbel - Textielontwerp en prototypingtechnieken (tso)	STEM	Dubbel	tso	Textielontwerp en prototypingtechnieken	niche
Mechanica-elektriciteit	2de	tso	Mechanische technieken tso - Mechanica-elektrisch-STEM - Dubbel - Voertuigtechnieken (tso)	STEM	Dubbel	tso	Voertuigtechnieken	Voor de scholen met een bovenbouw autotechnieken: ok
Toerisme	3de	tso	Onthaal en public relatio tso - Toerisme - Onthaal - ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Economie en organisatie (tso)	STEM	Dubbel	tso	Commerciële Organisatie	2 finaliteiten? Arbeid en dubbel? In verschillende domeinen taal en economie en organisatie
Handel	2de	tso	Handel-talen tso - Handel - Handel-tale-STAAL EN CULTUUR - Dubbel - Taal en Communicatie (tso)	STEM	Dubbel	tso	Taal en Communicatie	tso handel talen in 2 studierichtingen in verschillende domeinen taal en cultuur en economie en organisatie
Toerisme	3de	tso	Toerisme tso - Toerisme - Toerisme ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - ECONOMIE EN ORGANISATIE - Dubbel - Toerisme (tso)	STEM	Dubbel	tso	Toerisme	in 3 verschillende domeinen ok
Toerisme	3de	tso	Onthaal en recreatie tso - Toerisme - Onthaal - TAAL EN CULTUUR - Arbeid - Onthaal en Recreatie (d/bsa)	STEM	Arbeid	(d/bsa)	Onthaal en Recreatie	ok
Toerisme	3de	tso	Toerisme tso - Toerisme - Toerisme VOEDING EN HORECA - Dubbel - Toerisme (tso)	STEM	Dubbel	tso	Toerisme	in 3 verschillende domeinen
Toerisme	2de	tso	Toerisme tso - Toerisme - Toerisme VOEDING EN HORECA - Dubbel - Toerisme (tso)	STEM	Dubbel	tso	Toerisme	ok zit wel in 3 domeinen - eenzelfde BK voor de 3 domeinen
Toerisme	3de	tso	Toerisme tso - Toerisme - Toerisme TAAL EN CULTUUR - Dubbel - Toerisme (tso)	STEM	Dubbel	tso	Toerisme	in 3 verschillende domeinen
Toerisme	2de	tso	Toerisme tso - Toerisme - Toerisme TAAL EN CULTUUR - Dubbel - Toerisme (tso)	STEM	Dubbel	tso	Toerisme	ok zit wel in 3 domeinen - eenzelfde BK voor de 3 domeinen

Van: Supply Els [mailto:Els.SUPPLY@g-o.be]
Verzonden: vrijdag 6 oktober 2017 16:19
Aan: Rhellam, Chama <chama.rhellam@ond.vlaanderen.be>
CC: Smets Marc <marc.smets@g-o.be>; Liessens Guido <guido.liessens@g-o.be>
Onderwerp: Feedback GO! - artikel 70 overleg dd 02/10

Beste Chama

Hieronder geven we graag onze feedback mee naar aanleiding van het artikel 70-overleg bis van maandag 2 oktober 2017 met betrekking tot het ontwerp van BVR betreffende de modernisering SO, meer specifiek de bijlages 1 -5.

- **Bijlage 4** met betrekking tot de aanbodbeperkingen voor niche-studierichtingen

Het aantal instellingen voor het GO! onderwijs van de Vlaamse gemeenschap dat een niche-studierichting zal kunnen inrichten is gebaseerd op de huidige situatie. Het GO! vraagt dat deze foto opnieuw wordt gemaakt op het einde van het schooljaar 2017-2018 aangezien dit schooljaar scholen nog een programmatie-aanvraag kunnen indienen op basis van de huidige programmatieregels en dit dus mogelijks een wijziging kan betekenen in het aantal aanbieders.

- **Bijlage 5** – concordantietabellen

Zoals reeds aangegeven op het artikel 70-overleg over het ontwerp van BVR dd 21 september, nemen we akte van de bijlage met concordantie tussen het huidige aanbod en het toekomstige. Zonder de onderliggende inhouden en/of beroepskwalificaties te kennen, is het echter niet mogelijk om hierover ten gronde uitspraak te doen.

We stellen vast, om op één concreet geval in te gaan, dat er een voorstel van concordantie is van de 2e graad BSO Steen- en marmerbewerking naar een 2e graad BSO Bouw. Voor de 3e graad BSO Steen- en marmerbewerking wordt aangegeven dat dit nog bepaald dient te worden. We stellen voor om hier een concordantie te doen naar een 3^e graad BSO Ruwbouw en 3^e graad BSO Afwerking ruwbouw.

Waar studierichtingen geschrapt worden zonder concordantie, menen we dat er hier een vorm van compensatie aan de betrokken scholen moet geboden.

We behouden uiteraard onze bemerkingen die werden ingebracht op het artikel 70 overleg van 21 september met betrekking tot het ontwerp van BVR.

Met vriendelijke groeten

Els Supply
Coördinator leerplichtonderwijs
Onderwijsorganisatie en -personeel

GO! SAMEN LEREN
SAMENLEVEN

Huis van het GO!
Willebroekkaai 36 - 1000 Brussel
tel. 02 790 96 50
els.supply@g-o.be
www.g-o.be

Deze e-mail en eventuele bijlagen zijn vertrouwelijk en kunnen onder het wettelijk zwijgrecht vallen.
Indien u niet de geadresseerde bent, is het ten strengste verboden deze e-mail publiek te maken, te reproduceren, te verspreiden, of op een andere manier te verspreiden of te gebruiken.
Indien u dit bericht per vergissing hebt ontvangen, gelieve dan de verzender onmiddellijk op de hoogte te stellen en deze e-mail te verwijderen.

